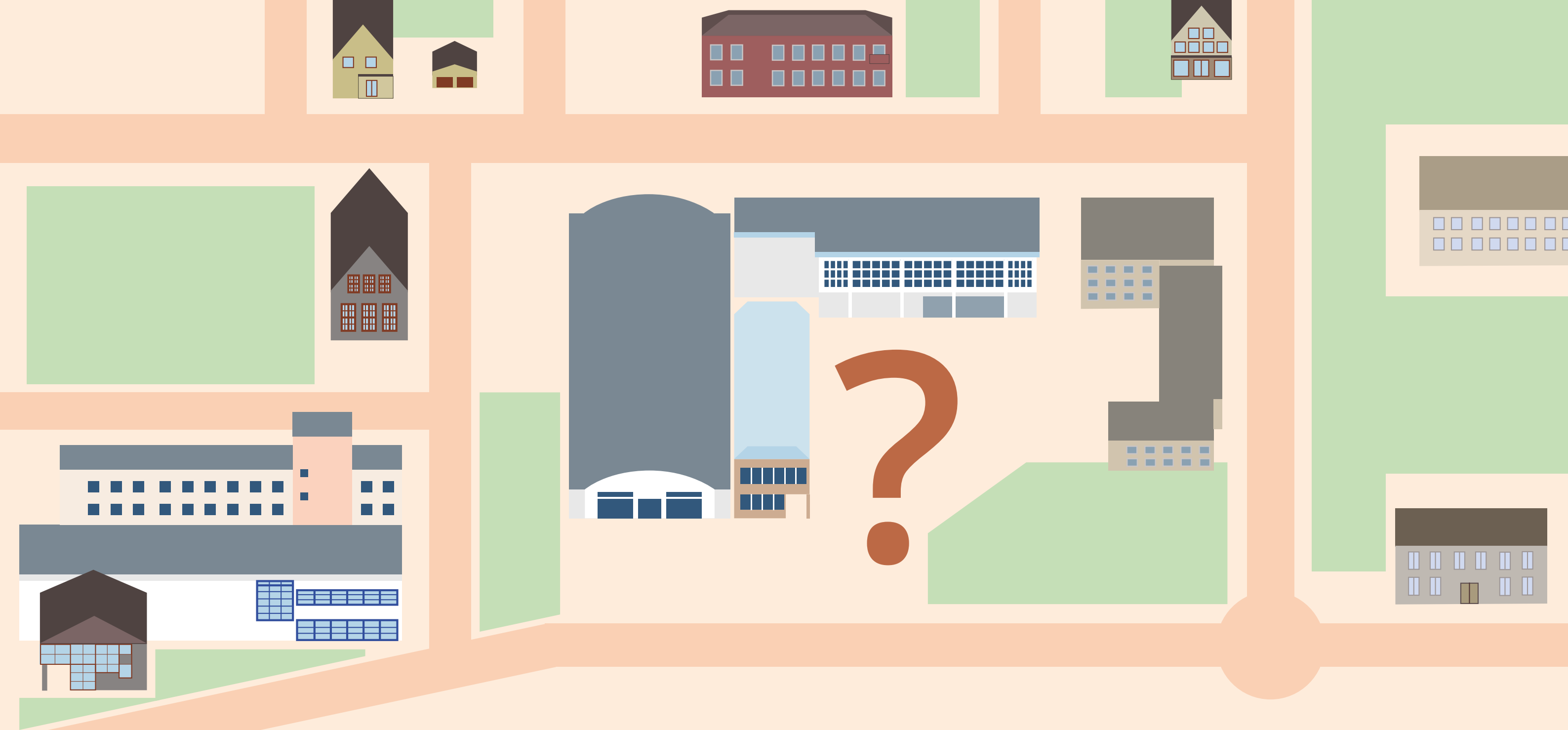

SUNNDALSØRA SENTRUM

Sluttrapport Tettstedsutvikling september 2024
Gjennomført på oppdrag for Sunndal kommune

FJORDFARET
ARKITEKTKONTOR

agraff
ARKITEKTUR

 VIANOVA

OM MULIGHETSSTUDIEN

I oktober 2023 lyste Sunndal kommune ut et oppdrag for tettstedsutvikling i Sunndalsøra med følgende bakgrunn:

Bærekraftig sentrumsutvikling Sunndalsøra er initiert på bakgrunn av høy aktivitet i sentrumsområdet. Mye godt arbeid er gjort for tettstedsutvikling i Sunndal, med vedtatt strategi for Sunndalsøra sentrum i 2009 etter gjennomført tettstedsprosjekt. Fra 2009 fram til i dag har mye skjedd i Sunndalssamfunnet, og det er behov for å oppdatere og utvikle planene slik at de svarer til målene for sentrumsutvikling ut fra dagens behov.

Målet er å utvikle Sunndalsøra sentrum til et levende sted som tiltrekker folk, knytter samfunnet sammen og bidrar til vekst.

Prosjektet inngår som en del av porteføljen i «Program for bærekraftig by- og tettstadutvikling» i regi av Møre og Romsdal fylkeskommune og er støttet med midler fra programmet.

Målet med prosjektet har vært å oppdatere og videreutvikle planene som foreligger for sentrumsutviklingen på Sunndalsøra, med fokus på det markerte området i kartet til venstre generelt og Øratorget spesielt. Prosjektet skal gjennomføre analyser og samle innspill i inkluderende medvirkningsprosesser. På bakgrunn av dette skal det foreslås muligheter, strategier og konkrete tiltak som kan bidra til å gjøre sentrum mer aktivt og trivelig. Det har vært viktig at prosjektet tar med seg gode tanker og ideer fra både tidligere prosjekter og dagens innbyggere og initiativ.

Underlag:

Følgende tidligere mulighetsstudier og rapporter har vært tilgjengelig som underlag for mulighetsstudien som er gjennomført:

- 0-visjonsprosjekt Sunndalsøra, grønne energikommuner, fra 2010
- Stedsutvikling Sunndalsøra, mulighetsstudie fra 2009 med innsamlede merknader
- Sunndal 2030 - et innspill i debatten om fortetting, fra 2000

Gjennomføring:

Prosjektet ble igangsatt med et åpent oppstartsmøte på Sunndalsøra 5. desember 2023. I løpet av mulighetsstudien er det gjennomført en åpen medvirkningsprosess med flere folkemøter, prosjektkontor og innsamling av innspill. Medvirkningsprosessen er nærmere beskrevet i rapporten.

Vedlegg:

Vedlagt mulighetsstudien følger følgende dokumenter:

- Parkeringsanalyse, ferdigstilt juni 2024
- Oppsummering av medvirkning, ferdigstilt september 2024
- Mulighetsstudie for innganger til biblioteket og kulturhuset, ferdigstilt september 2024

INNHALDSFORTEGNELSE

- Om mulighetsstudien side 2
- BAKGRUNN OG ANALYSER side 4
 - Om sentrumsutvikling side 5
 - Stedsanalyse side 6
 - Oppsummering av parkeringsanalysen side 9
 - Innspillsprosess side 11
- FORSLAG TIL UTVIKLING side 14
 - Prinsipper for utvikling / hovedgrep side 15
 - Øratorget side 17
 - Sentrumsstripa side 35
 - Hele sentrum side 45

BAKGRUNN OG ANALYSER

En sammenstilling av underlag for mulighetsstudien.

Her tydeliggjør vi hvorfor sentrumsutvikling er så viktig, i tillegg til at vi har samlet sammen en oppsummering av stedsanalysen som ble gjennomført innledningsvis, funn fra parkeringsanalysen som er gjennomført, samt innspill og betraktninger som har kommet fram gjennom medvirkningsprosessene som er gjennomført i løpet av prosjektperioden.

HVORFOR ER SENTRUM VIKTIG?

Sentrumsutvikling er samfunnsutvikling, og er en viktig faktor for hvordan et tettsted utvikler seg, lever og skaper attraktivitet. Og sentrum er viktig for tilflytning, arbeidsplasser, trivsel og trygghet for hele kommunen.

Foto: Straumen Kommune

Foto: Inderøy kommune

Foto: Google maps

Foto: City Lade

Foto: Driva.no

Foto: Destinasjon Røros

Foto: Eiendoms Konsulent AS

Foto: Visit Oppdal

Foto: Kaja Selnes

Foto: Google maps

Foto: HotelsCombined

Sentrumsutvikling er samfunnsutvikling. Et sterkt sentrum kan være helt avgjørende for at en kommune skal klare å snu en negativ befolkningsutvikling og overleve i det lange løp. For å tiltrekke seg de unge, kan et attraktivt og levende sentrum, med boliger og fritidsaktiviteter være tunga på vektskåla for at de velger å takke ja til et spennende jobbtillbud og flytte. Et attraktivt og levende sentrum vil også styrke kommunens **identitet**, som igjen styrker innbyggernes stolthet og tilhørighet.

Byliv er livet mellom husene. Byliv er grunnlag for bolyst, handel og reiseliv. Et rikt byliv er oppskriften på et levende sentrum. Byliv er på mange måter det samme som urbanitet. Det er et potensiale for urbanitet og byliv både på små tettsteder og i store byer.

Bylivet har betydning i flere sammenhenger. **Folk tiltrekker folk** og møtene betyr mye for vår mentale helse. Under pandemien fikk vi en påminnelse om hvor viktig dette er, særlig for barn, ungdom og unge voksne. Bylivet gir også grunnlag for å drive kulturtillbud, og **kundegrunnlag** for handel og servering. Alt henger sammen og bylivet styrker grunnlaget for all publikumsrettet virksomhet.

Kommunen har stor påvirkning på utvikling av sentrum. Hvor man velger å plassere ulike offentlige og private funksjoner, utvikling av ulike deler av kommunen, etablering av arbeidsplasser og næringsareal, samt boligbygging. Samtidig er kommunen avhengig av et aktivt næringsliv, organisasjoner, andre initiativ og **samarbeid** for et levende sentrum.

Vi har lært av det vi gjorde feil når vi på 70-tallet startet en sektorisering av funksjoner. Det ble satset på enhetlige områder for eksempel skole, handel, servering og boliger. Og det var bare noen av disse funksjonene som ble sett på som å tilhøre gruppen sentrumsformål. I dag planlegger vi for **blandede sentrum** hvor det er det er ønskelig å ha nesten alle funksjoner innenfor samme område.

I dag planlegger vi sentrumsområder med en miks av funksjoner. Å planlegge for et **mangfoldig sentrum** gir mange fordeler. Tillbud for barn gir positive ringvirkninger for flere, med sitteplasser, aktivitet, trygghet og tilgjengelighet. Eldreboliger i sentrum, med gangavstand til butikk, apotek og legesenter, gjør at eldre kan bo hjemme lenger (også viktig for kommuneøkonomien). Og tetthet mellom boliger, arbeidsplasser og handel gir mindre behov for kjøring og økt aktivitet i sentrum.

SUNNDALSØRA SENTRUM - STEDSANALYSE

Innledningsvis ble det gjort en analyse av Sunndalsøra sentrum slik det er i dag. Her har vi gjengitt de særtrekkene som vi mener er ekstra viktig å ta med seg i arbeidet med videre utvikling av Øra sentrum.

Temakart historisk bystruktur

Historisk gatestruktur

- Den historiske gatestrukturen legger grunnlaget for hvordan Sunndalsøra har utviklet seg.
- Like viktig å bevare som enkeltbygg.
- Basert på en gående by og et tett bysentrum.

Temakart bygrønt

- Store, naturlige grøntstrukturer
- Hagegrønt - privat
- Offentlig grønt - byrom

Grønt i sentrum

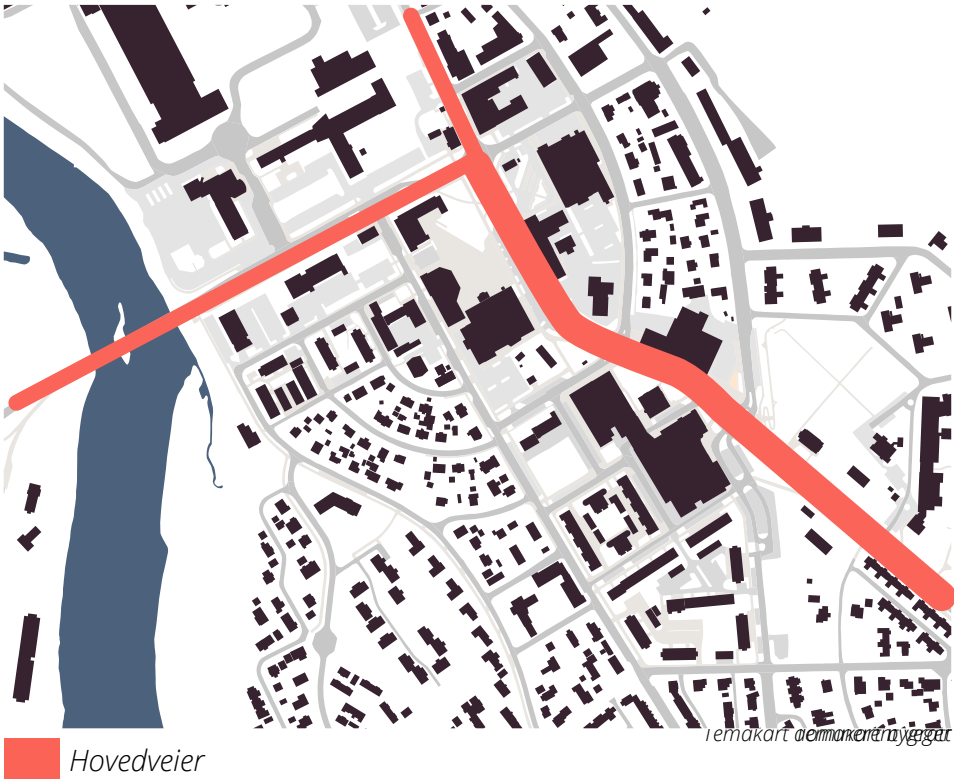
- Sunndalsøra har noen offentlige, grønne arealer. Disse er i hovedsak grønne gressflater og lite annen vegetasjon.
- Sentrum har svært mange bytrær og trerekker i de brede gateløpene.
- Det er mange boliger tett på sentrum som gir området variert vegetasjon.

SUNNDALSØRA SENTRUM - STEDSANALYSE

Grått sentrum

- Sunndalsøra sentrum er preget av grå flater, hovedsaklig asfalt.
- Sunndalsøra er også preget av ekstra brede gateløp, ofte med tosidig parkering 90° på gateløpet og med asfaltflater som flyter over i hverandre.

Dominerende bilveier

Når man beveger seg gjennom sentrum får man inntrykk av at bilveiene er veldig dominerende. Sunndalsøra er i sin tid etablert nettopp i et viktig møtepunkt mellom ferdselsårer i ulike retninger, men siden det har både Sunndalsøra og vegstandardene utviklet seg. Fylkesveien er dominerende i bybildet for gående, samtidig som det er lett å kjøre gjennom Sunndalsøra uten å få med seg torget, fordi de trivelige by- og gaterommene er lite synlige fra fylkesveien.

Parkering

- Det er relativt mange, og spredte parkeringsarealer rundt omkring i sentrum i Sunndalsøra.
- Parkering er ikke regulert med tidsbegrensning eller betaling.
- Parkeringssituasjonen er nærmere gjennomgått i den vedlagte parkeringsanalysen, som er oppsummert på de neste sidene.

SUNNDALSØRA SENTRUM - STEDSANALYSE

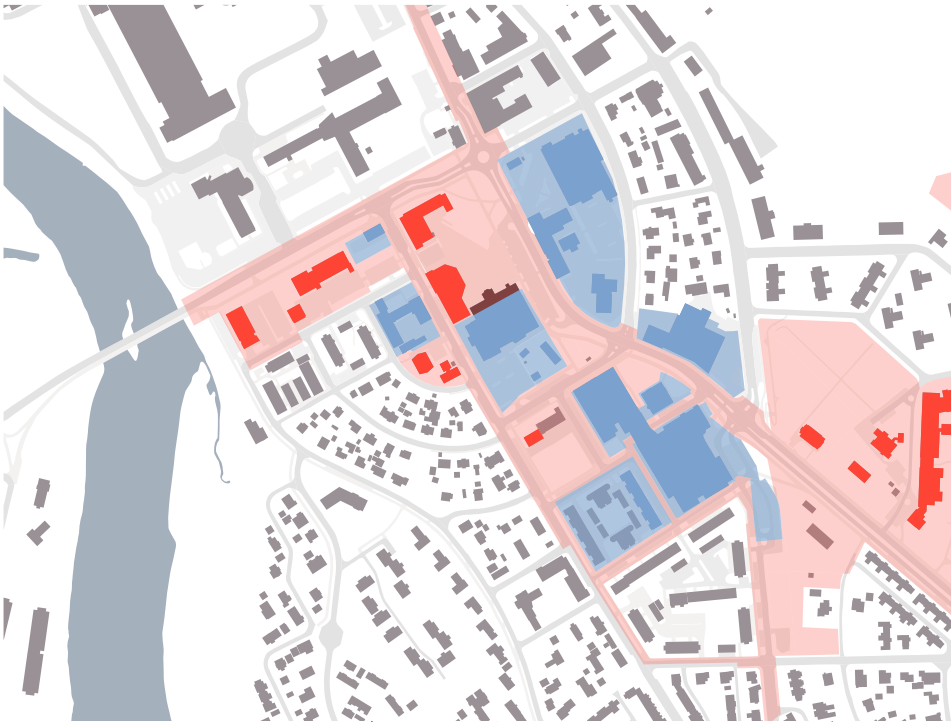

— Gang- og sykkelforbindelser

Temakart gang- og sykkelvei

Gående og syklende

- Godt sykkelnett langs Sunndalsveien, men disse er dårlig markert.
- Innen i sentrum er det vanskeligere å forstå hvor gang- og sykkelveiene går.
- Det er svært lite sykkelparkering i sentrum, og særlig lite som er under tak.

■ Offentlige arealer

■ Blandet formål

■ Private arealer

Temakart privat og offentlig

Offentlige funksjoner - handel

- Sentrum i Sunndalsøra er delt, der offentlige funksjoner i stor grad ligger adskilt fra kommersiell handel. Dette gir mindre allsidighet rundt de offentlige byrommene, fordi noen byrom er helt avhengig av aktivitet og åpningstider hos næringsaktører, mens andre er avhengige av tilsvarende hos det offentlige. Dette gir sårbare systemer, der det er vanskeligere å få aktivitet gjennom døgnet. Allsidig aktivitet i tilknytning til byrommene gir større trygghet for alle.

■ Fasader med vinduer - ikke aktive

■ Aktive fasader

■ Innganger

Temakart aktive fasader

Aktive fasader

- I Sunndalsøra er det svært få aktive fasader, og mange fasader som både er lite aktive og helt blinde.
- Det er særlig få aktive fasader som er godt knyttet opp mot de offentlige byrommene.

PARKERINGSANALYSE

Parallelt med arbeidet med sentrum, har vi gjennomført en parkeringsanalyse for Sunndalsøra sentrum. Analysen står som et eget dokument, og har registreringer og anbefalinger som er mer overordnet og uavhengig av resten av arbeidet. Her har vi oppsummert det viktigste i analysen. Parkeringsanalysen i sin helhet ligger vedlagt rapporten.

I forbindelse med utarbeidelsen av mulighetsstudie for sentrum av Sunndalsøra, har kommunen ønsket en parkeringsanalyse som en del av kunnskapsgrunnlaget. Parkeringsanalysen er utarbeidet av teamet for mulighetsstudiet, med Fjordfare arkitektkontor og Agraff Arkitektur i spissen.

Hvordan vi beveger oss og bruker et sentrumsområde er både avhengig av behov, tilgjengelighet for kjørende, syklende og gående, og våre vaner. Når det er gjort en kartlegging av dagens parkeringsdekning og kommet med anbefalinger for videre strategier, har det vært viktig å kartlegge både hva som er dagens behov og bruk, samt ambisjoner for videre utvikling.

Ettersom det er kommunen som stiller krav til parkeringsdekning og gjennomføring i kommunen, er parkering er i stor grad et kommunalt ansvar, der parkeringspolitikken kan brukes som et virkemiddel for å nå flere overordnede mål. Kommunen sine styringsmidler her er normer som angir krav til parkeringsdekning ved ny utbygging, eierskap og styringsmuligheter over eksisterende plasser og ulike former for regulering.

Parkeringsanalysen er derfor lagt opp slik at den først går gjennom overordnede føringer som ligger til grunn for kommunen sin parkeringsspolitikk. Dette danner grunnlaget for de ambisjoner kommunen setter seg, og er forhold som må balanseres når kommunen utarbeider sine normer og krav. Deretter følger en registrering av dagens parkeringsdekning for både bil og sykkel. Her vil vi ha hovedfokus på beregnet parkeringsdekning ut ifra dagens parkeringsnorm, men også noen registreringer av dagens bruk og hvordan dette fungerer i praksis i dag. Til slutt vil vi komme med noen vurderinger av dagens parkeringsløsning, samt anbefalinger til hvilke grep kommunen bør ta for å forbedre og videreutvikle parkeringstilbudet i sentrum.

Parkeringsanalyse

Sunndalsøra sentrum

Fjordfare Arkitektkontor og Agraff Arkitektur • Juni 2024

Illustrasjon fra parkeringsanalysen: innenfor det definerte sentrumsområdet utgjør areal til parkering og perkeringsmanøvrering ca 20% av det samlede arealet (det er noe overlapp med areal til varelevering og gangareal). Samlet utgjør kjøreveger og parkeringsareal 1/3 av flaten i sentrum. Fortau og torg er ikke medtatt i dette arealet.

Illustrasjon fra parkeringsanalysen: registrerte parkeringsplasser i sentrum

PARKERINGSANALYSE

OPPSUMMERING AV ANALYSEN:

Sunndalsøra er både et tettsted og sentrumsområde for de som bor i nærheten, og et kommune- og handelssenter for en større region. Derfor er det ekstra viktig å finne balansen mellom fotgjengervennlig og grønt sentrum, og tilstrekkelig med areal til parkering. For å få flest mulig til å bruke, handle og oppholde seg i sentrum må det både legges til rette for og styrke et trivelig og aktivt sentrum folk trives i, òg en oversiktlig og god parkeringsdekning.

Registreringer viser at parkeringsdekningen i sentrum i dag er god. Dette støttes også opp av tellinger og tilbakemeldinger. Samtidig er det tydelig at parkeringen i sentrum kan optimaliseres; mye av parkeringen er lite tilgjengelig, dårlig merket og dårlig utnyttet, i tillegg til at parkering og tilhørende kjøreareal tar opp svært store arealer i sentrum. Det er derfor viktig å legge til rette for bedre parkering, ikke mer.

Samlede anbefalinger til tiltak for Sunndalsøra:

- **Etablere nye parkeringsnormer** som er mer i tråd med kommunens egne og overordnede ambisjoner og føringer for parkering og bilbruk. Parkeringsnormene bør være en blanding av minimums- og maksimumsnormer, og det bør etableres normer for både bil- og sykkelparkering. Det bør også etableres bestemmelser som begrenser utstrekningen av parkering på bakkeplan i sentrumsområdet. Forslag til nye parkeringsnormer for bil og sykkel, samt begrensninger på etablering av parkeringsanlegg på bakkeplan, er presentert i parkeringsanalysen.
- Frikjøpsordningen for parkeringsplasser kan beholdes, men kommunen bør legge en **strategi for friskjøpsordningen** og hvordan dette faktisk skal løses i fellesløsninger. I tillegg bør satsene gjennomgå i forbindelse med den strategien som velges.
- Etablere **samarbeidsforum for sentrumsparkering** for å ivareta og styrke eksisterende sambruksløsninger, og sammen finne rettfærdige og tydelige løsninger for bruk, drift og regulering. Det er viktig at kommunen og det private næringslivet har tillit og forutsigbarhet i hverandre og en felles ordning.
- Utarbeide en **parkerings- og skiltplan for sentrum**, og iverksette denne. Parkerings- og skiltplanen kan gjerne bygge på en strategi som er utarbeidet av samarbeidsforumet.
- **Redusere areal til bakkeparkering i sentrum** ved å legge til rette for mer effektiv parkering, og dermed gi plass til andre funksjoner som er attraktive og trekker folk, som gateservering, parker, plasser og lekeområder. Det er viktig å tydeliggjøre positive effekter av endringene ved å synliggjøre hvordan parkeringsareal frigjøres direkte til attraktive soner.
- **Bedre skilting og merking av parkeringsplasser**, for å gjøre parkeringsplassene mer tilgjengelige for alle.
- **Rydde opp i gateparkeringen** både ved å tydeliggjøre overgangen mellom kjørebane og parkering, redusere omfanget på gateparkering i noen områder og legge til rette for mer gateparkering i andre.

- **Beholde gratis parkering i sentrum** for å gjøre sentrum mest mulig tilgjengelig for hele regionen og som stoppested for forbikjørende.
- **Innføre tidsbegrensning på parkering i sentrum** med parkeringsskive, og samtidig legge til rette for langtidsparkering nært på sentrum. Dette vil frigjøre verdifulle parkeringsplasser til besøkende av handel-, service og aktivitetstilbud. I fortsettelsen av dette bør det etableres en **parkeringsvakt/-vert** som kan sørge for at reguleringene blir overholdt.
- **Etablere mer el-bilparkering** i sentrum
- Jobbe for at det etableres mer **parkering i parkeringskjellere** og evt i et parkerings- /mobilitetshus.
- **Teste ut midlertidige løsninger** for å se effekter og snu vaner langsomt. Testløsninger er reversible og enkle å iverksette, og kan gi smidige overganger og positivt engasjement rundt sentrumsutviklingen.
- **Satse på sykkel og gange** for å redusere behovet for bil og bilparkering.
- Etablere **flere sykkelparkeringsplasser** i sentrum, gjerne under tak. Det er viktig at parkeringsplassene er godt tilgjengelig og nært innganger og sentrale plasser.
- **Bygge ut sykkelnettet** og rydde opp i merking for bilparkering, for å sikre sammenhengende løsninger og mer trafiksikker ferdsel for alle.
- **Legge til rette for at det er trivelig og lett å gå** og bevege seg uten bil i sentrum. Dette reduserer trafikk og behovet for parkeringsareal, samtidig som det gir økt aktivitet og kundegrunnlag.

Sunndalsøra har et godt utgangspunkt for et velfungerende sentrum. Og med en blanding av nye normer, bedre regulering og merking, testordning og positive tiltak vil man kunne få et enda mer levende og aktivt sentrumsområde.

INNSPILL OG MEDVIRKNING

I arbeidet med tettstedsutvikling på Sunndalsøra har det vært lagt vekt på å kartlegge hvilke innspill beboere Sunndal kommune har til utviklingen av sentrum generelt og torget spesielt. Selv om vårt oppdrag har handlet om Øratorget og de umiddelbare omgivelser, har vi valgt å legge til rette for å komme med innspill på hele sentrum. Vi har sett det som verdifullt at prosessen også kan bidra til å skape engasjement, diskusjon og interesse om andre deler av sentrum og sentrumsutviklingen.

I tillegg til de prosessene som er direkte av initiert av prosjektet har det oppstått diskusjoner og innspill også i andre fora og på andre vis. Alt som er kommet frem av innspill i løpet av prosjektperioden er forsøkt samlet i ett dokument, som ligger vedlagt rapporten. De innkommende innspillene er gjengitt uredigert, og materialet vi har fått skriftlig er gjengitt i sin helhet og uten egne vurderinger. Innspill som vi har fått på åpne møter og i diskusjoner underveis er forsøkt gjengitt mest mulig nøytralt i kartregistreringer. På den måten har kommunen tilgang på alt som har kommet inn i løpet av prosessen.

Registrert medvirkning og innspill

I løpet av tettstedsprosjektet er følgende medvirkning gjennomført og registrert i dette dokumentet:

- Løpende, nettbasert spørreundersøkelse, som har vært tilgjengelig fra 12.12.2023 til 01.04.2024.

Medvirkningsmøter i regi av tettstedsprosjektet:

- Åpent oppstartsmøte 5. desember 2023
- Møte på ungdomssenteret 5. desember 2023
- Åpent prosjektkontor på biblioteket tirsdager i januar og februar 2024
- Stand på Sunndal VDG 6. februar 2024
- Stand på butikkssenteret 6. februar 2024
- Åpent halveismøte 27. og 28 februar 2024

Andre innspill

- Innspill fra møte for unge Sunndalinger i regi av Sunndal kommune 28. desember 2023
- Innsendte innspill
- Kommentarer og ytringer i avisa

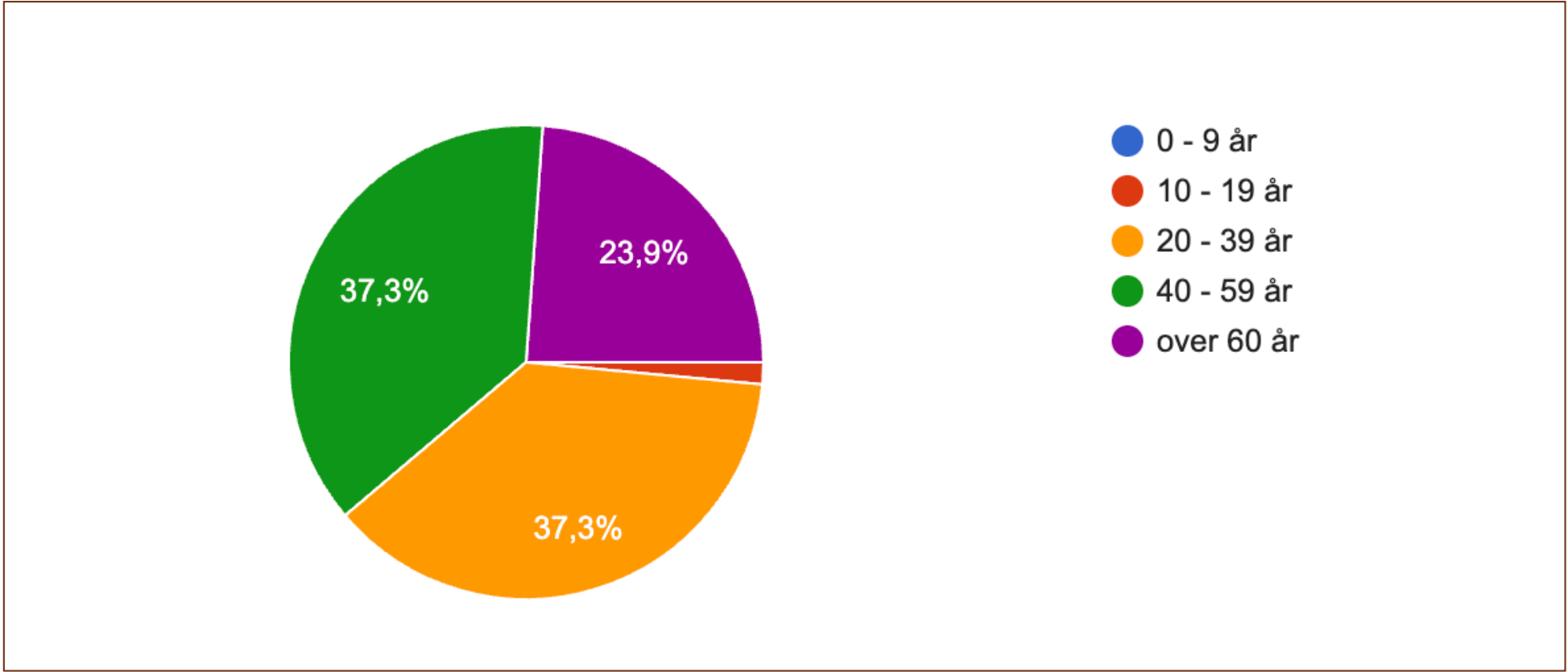
Nettskjema

Det har vært gjennomført en nettbasert spørreundersøkelse gjennom hele prosjektperioden. Denne har vært tilgjengelig fra 12.12.2023 og frem til 01.04.2024. Målet har vært å nå ut til de som ikke har hatt anledning til å delta på åpne folkemøter, samt å legge til rette for at enda flere kan komme til ordet.

Totalt i perioden har vi fått 67 svar, fordelt på alder som illustrert i diagrammet nedenfor.

Skjemaet har hatt de samme spørsmålene gjennom hele perioden:

- Åpent innspill
- Hva er det beste med Sunndalsøra sentrum?
- Hva skulle du ønske var annerledes med sentrum? Hva savner du?
- Hva er du mest fornøyd med på Øratorget og området rundt?
- Hva tenker du at mangler på Øratorget og området rundt?
- Hvor ofte kjører du bil til sentrum, og hvor ofte tar du sykkel / buss / beina fatt?
- Finner du lett parkering i sentrum, og hvor er det lettest og vanskeligst å finne parkering?
- Er det andre sentrumsområder i andre tettsteder du liker særlig godt, og hvorfor det?
- Andre innspill til utviklingen av Sunndalsøra sentrum og arbeidet fremover:

Oversikt over alderssammensetning på de 67 innspillene fra spørreskjemaet på nett

INNSPILL - SAMLET, STIKKORDSMESSIG REGISTRERING

Oversiktskart

OPPSUMMERING TORGET

- ✚ Vollen, murene og parkeringen skjuler torget
Stygge og lukkede fasader
Lite / ingenting å finne på
Fontenen fungerer dårlig
- + At torget er åpent
At institusjonene samlet
- ! Ønsker en lekeplass /møteplass
Ønsker et serveringssted sentralt
Trenger mer belysning og farger
Flere sitteplasser
Legge til rette for torghandel
Legge til rette for turisme / turistinfo
Se til Oppdal!

INNSPILL - SAMLET, STIKKORDSMESSIG REGISTRERING

Oversiktskart

- OPPSUMMERING SENTRUM FORØVRIG**
- ÷ For mye parkering på bakkeplan
Triste fasader
 - + flatt, lett tilgjengelig og korte avstander
Gratis parkering
Gode sykkelveier
 - ! Ønsker gode, grønne uteområder
Mer gågate-preg, gateliv
Flere møteplasser / stopp-punkt
Aktivitet: sandvolley, tennis, basket, utebasseng
Flere toalett-muligheter
Mer sykkelparkering
Mer lys og farger

FORSLAG TIL UTVIKLING

Her presenterer vi vårt forslag til utviklingen av Øratorget og sentrum, med prinsipper, planer og forslag til tiltak. Sentrumsutvikling er summen av mange små og store grep som skjer over lang tid. Noen prosesser er allerede igang, noen er raske å gjennomføre og noen vil man bruke lenger tid på å sette igang. Dermed er det mange ting som kan og vil endre seg underveis, og en løsning som er riktig nå er ikke nødvendigvis riktig senere. Derfor er det særlig viktig å være tydelig og enige om prinsippene man ønsker å utvikle etter, og så velge og finne tiltak og løsninger som bidrar til dem.

FORSLAG TIL SENTRUMSUTVIKLINGEN

Med utgangspunkt i oppdraget for mulighetsstudiet har vi forsøkt å dele forslag til utvikling av sentrum inn i tre fokusområder, med tre ulike skalaer. I den siste delen av rapporten vil vi si litt om bakgrunn, prinsipper, ideer og tiltak for hver av de tre fokusområdene.

Øratorget som hjertet i sentrum

Øratorget skal få et løft og styrkes som samlingspunkt, destinasjon og hjerte i sentrum. Et sted der sunndalingene føler seg hjemme, ønsker å oppsøke og er stolte av.

Her vil vi si noe om dagens torg, tanker rundt utforming av nytt torg, og hvordan dette kan gjennomføres.

Hovedpulsåren i sentrum

Utvikling og aktivitet på Sunndalsøra bør konsentreres om de områdene som allerede har aktivitet, næringsliv og ulike funksjoner. Alle bør søke å bygge hverandre best mulig, og det bør være tydelig for alle hvor trøkket i sentrum skal legges.

Her vil vi si noe om hvordan man kan skape et trivelig, levende og sammenhengende sentrumsstrøk, med prinsipper og tiltak.

Et levende Sunndalsøra

For at Sunndalsøra skal være et godt sted å både vokse opp, bli gammel, besøke, jobbe, drive virksomhet, etablere seg, drive med kunst, idrett og kultur og trives, må alle hele tiden jobbe for at små og store tiltak og grep drar i samme retning.

Sammen med innspill til de sentrale områdene har vi samlet prinsipper, tiltak og tanker rundt utvikling av Sunndalsøra som helhet.

PRINSIPPER FOR SENTRUMSUTVIKLINGEN

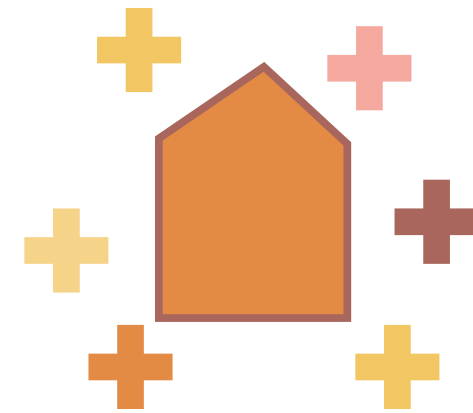
Hvordan vil vi bygge sentrum på Sunndalsøra?

Til grunn for våre forslag til grep og tiltak for utviklingen av sentrum og Sunndalsøra, ligger det noen overordnede prinsipper. Dette er styringsverktøy som vi bruker til å finne ut hva som er de viktigste og riktigste grepene for utviklingen.

Prinsippene springer ut fra funn vi har gjort i analysene, innspill på medvirkning og underlag fra Sunndal kommune som bestiller.

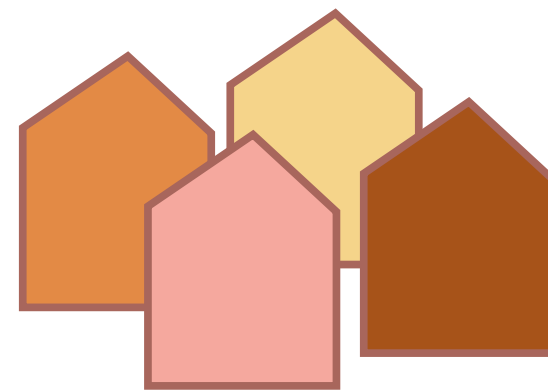
Vi ønsker å trekke frem disse prinsippene fordi de er overordnede og kan brukes som retningslinjer for kommunens arbeid med sentrum og utvikling i Sunndalsøra generelt. Som vi skriver innledningsvis får en stor del av arbeidet kommunen gjør konsekvenser for sentrum på en eller annen måte. Det er derfor fint å være tydelig på hva som er ønskene for utviklingen slik at alle avgjørelser og tiltak kan bidra til å trekke i samme retning.

Ved å tydeliggjøre og bli enige om de overordnede ambisjonene for Sunndalsøra er det også enklere å få alle aktørene i sentrum til å bidra til den utviklingen man ønsker. Å bygge sentrum og byliv, og skape aktivitet og bolyst er ikke kommunens ansvar alene, men noe som både offentlige, private og frivillige aktører, må bidra til. Det er sunndalingene sammen som må gjøre Sunndalsøra til den plassen de vil at det skal være!

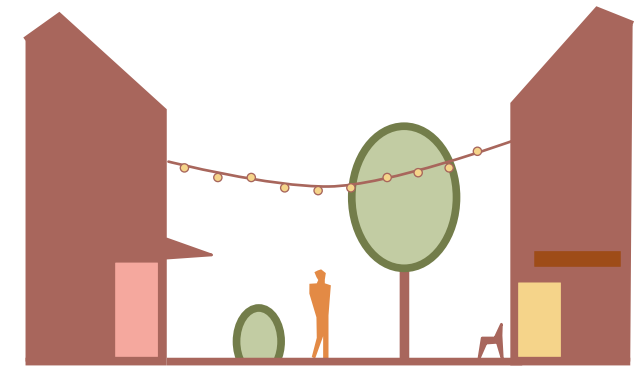
Bygge videre på og styrke aktivitet, virksomheter og initiativ som allerede finnes

All utvikling i Sunndalsøra skal ta utgangspunkt i og styrke eksisterende tiltak og virksomheter. Dette er viktig både for å utnytte systemer, kompetanse og omgivelser som allerede fins, og for å tydeliggjøre at kommunen og innbyggerne ønsker å styrke hverandre og være med å bidra til å løfte fellesskapet.

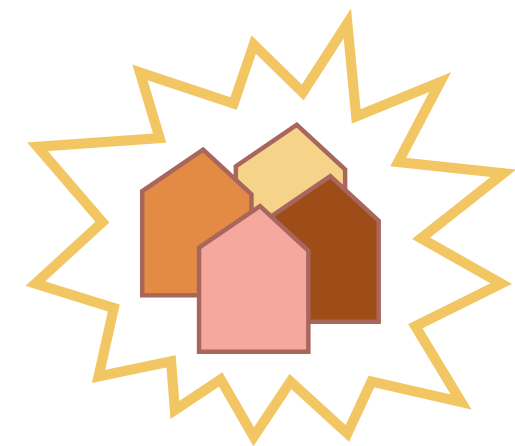
Det mangfoldige sentrum

Sentrum skal planlegges slik at det er tilrettelagt for alle, og slik at offentlige, private og frivillige tiltak og initiativ kan spille på lag og styrke hverandre. Å legge til rette for mange ulike formål og aktiviteter i samme område og i samme bygg legger til rette for sambruk, nye samarbeid, inkludering og trygghet, mindre segregering og mer robuste sentrumsområder.

Hyggelige gater og uterom hvor de myke trafikantene prioriteres

Det skal legges til rette for at det er triveligst å gå og sykle i sentrum, med grønne, levende og trafiksikre byrom. I tillegg handler det om å skape en trivelig by med opplevelser i øyehøyde, tilgjengelige aktiviteter og næringsvirksomhet, og vakre, trivelige omgivelser som blir tatt godt vare på. Det viser omtanke og inkludering for hverandre.

Styrke identiteten

Når vi bygger sentrum skal vi også bygge stolthet og tilhørighet slik at Sunndalsøra blir et naturlig samlingspunkt og destinasjon for både Sunndalinger og tilreisende. Et sted å reise til, ta med besøkende, som man ønsker å ta vare på og der man er stolt av å bo og virke.

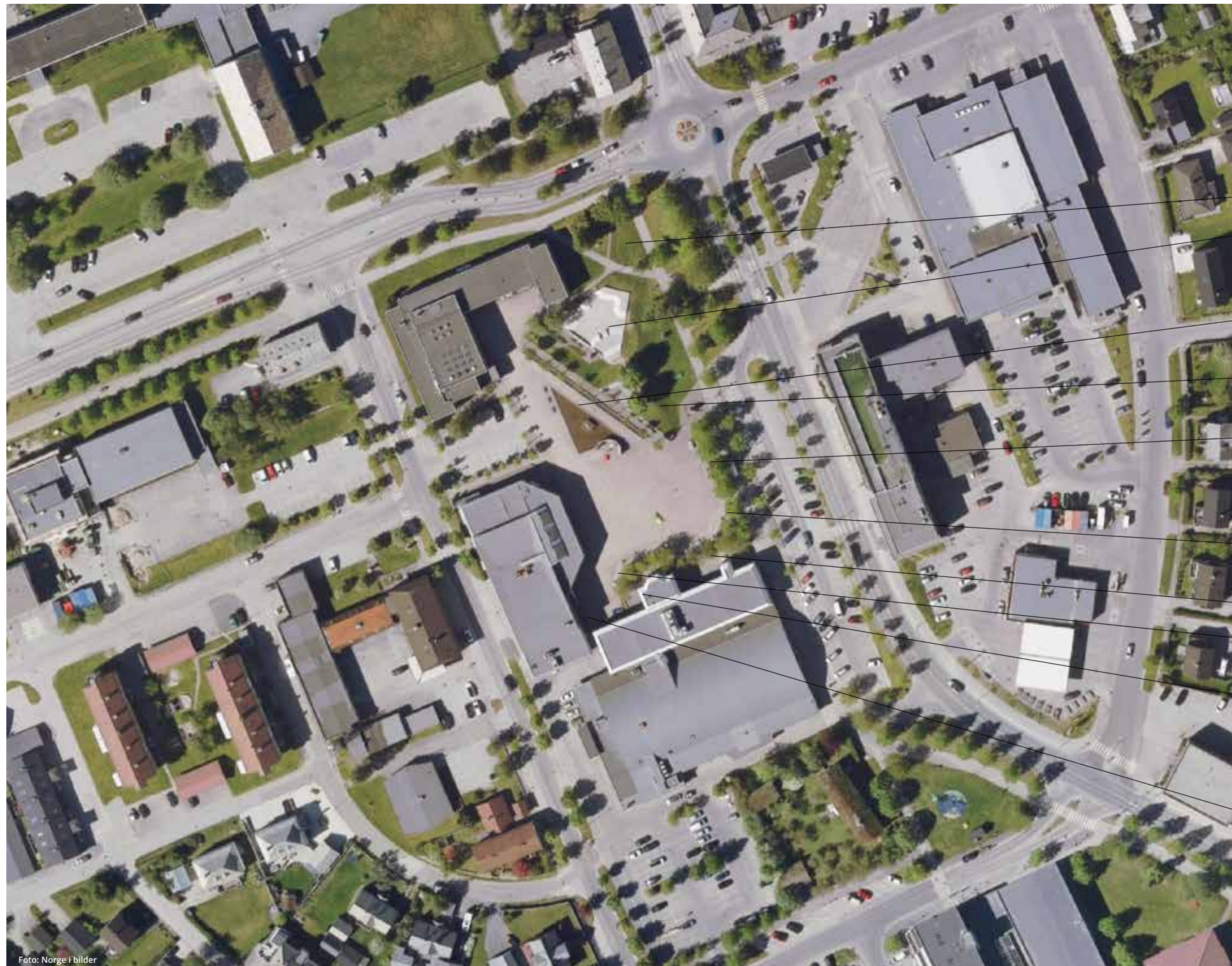
ØRATORGET

Øratorget skal få et løft og styrkes som samlingspunkt, destinasjon og hjerte i sentrum. Et sted der sunndalingene føler seg hjemme, ønsker å oppsøke og er stolte av.

I dette kapitlet vil vi gå litt grundigere gjennom dagens torgsituasjon, hvilke prinsipper vi har lagt til grunn for utformingen av nytt torg, forslag til ny utforming og noen tanker rundt mulige midlertidige tiltak og gjennomføring.

ØRATORGET - DAGENS SITUASJON

For å utarbeide nye planer for Øratorget, har vi gjort en kartlegging av dagens utfordringer.

Oppsummering av dagens situasjon:

- I dag er torget stort, har en vanskelig form og innbyr ikke til opphold. Torget er etter vår vurdering for stort for Sunndalsøra.
- I tillegg til at torget har en svært stor torgflate, er overgangene mot parken og veiene rundt for uklare, og torget fremstår dermed enda større og mer udefinert i form og avgrensning.
- Grøntarealene i nord framstår som restareal/del av veiareal.
- Torget er i dag lite tilrettelagt for aktivitet og opphold. Skateanlegget gir en etterlenget aktivitet, som også bidrar til et større spenn i alder på de som besøker og bruker torget.
- Mye av dagens torg leder inn mot rådhuset, og oppleves som en bred gangsgang i stedet for oppholdssone.
- Småbarnslekeplassen er ikke av en standard som egner seg på et sentralt og offentlig bytorg.
- Selv om det oppfattes som om torget flyter ut, fremstår torget lukket og vanskelig å få innblikk i fra utsiden. Med trær og steinbarrikader er det vanskelig å få med seg om det skjer noe og hva som skjer av aktiviteter på torget.
- Det er en rekke fine trær allerede på torget, som har fått god størrelse og som bør bevares.
- Trerekka foran biblioteket skygger for aktiviteten på innsiden.
- Terrenghuskjeller mot bygg i sør og vest gjør at torgflaten ikke henger sammen.
- Det er få innganger og aktive fasader ut mot torget.
- Torget er i dag ikke et sted man oppsøker fordi man har lyst til å henge her. Det fremstår grått og hardt med grov detaljeringsgrad, og man kjenner seg utsatt for vær og vind.
- Det fremstår uryddig med søppelhåndtering på torget.
- Med funksjonene rundt er det stort potensiale torget, med offentlige funksjoner som bibliotek, kulturhus og kino direkte ut på torget, tetthet til busstasjon og ved å være helt i senter av Øra.

ØRATORGET - DAGENS SITUASJON

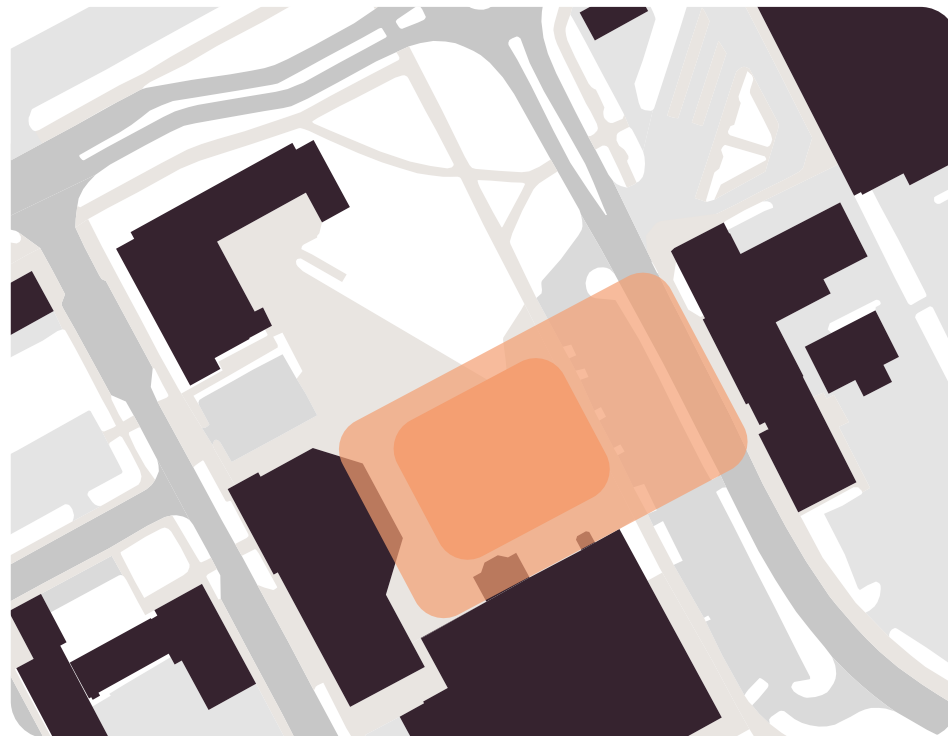
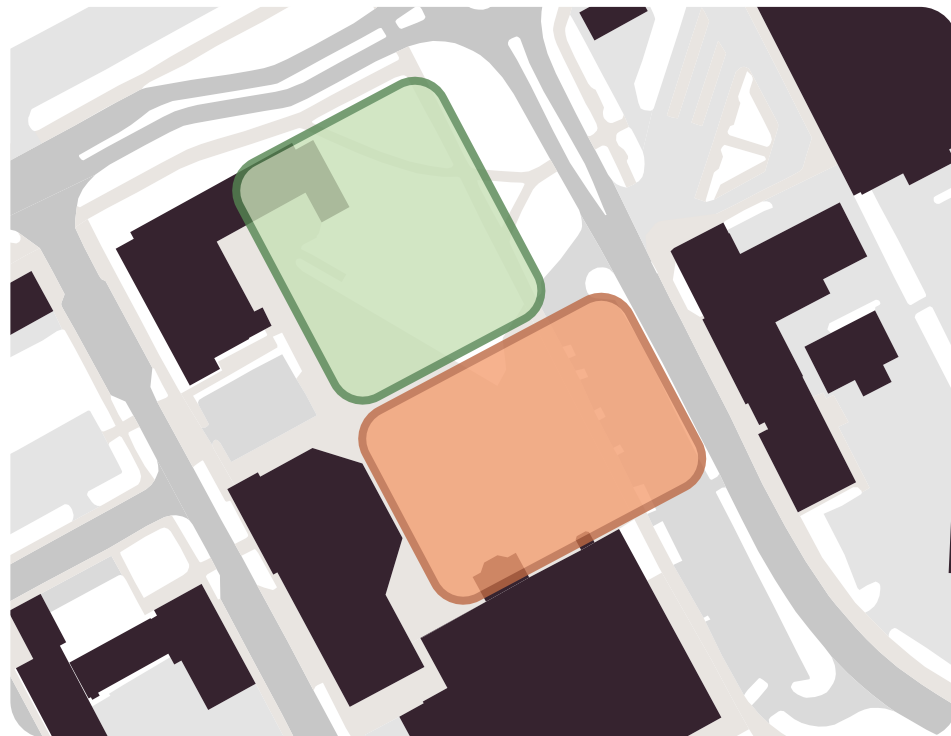
Det har kommet mange tilbakemeldinger på at torget fremstår grått og øde. Dette har både sammenheng med de fysiske omgivelsene og overflatene på torget, og at det er lite aktivitet og liv. I dag er fasadene rundt torget tilnærmet lukket og man ser ikke hva som skjer på innsiden. Dermed er man prisgitt at det faktisk er folk eller aktivitet på selve torget, for at det skal føles levende og aktivt.

Mange beskriver også torget som velfungerende på større tilstelninger, når det er 17. mai eller konserter, men at det ikke er noe hyggelig til hverdags. I utviklingen av torget er det viktig å få torget til å kjennes inviterende og trivelig en vanlig onsdag, samtidig som det fortsatt skal fungere godt til de store anledningene.

ØRATORGET - PRINSIPPER FOR UTVIKLING

De viktigste prinsippene vi har lagt til grunn ved utformingen av det nye Øratorget.

Gi plass til mer på torget

Størrelsen og plasseringen på torget gjør at rommet i dag har et uforløst potensiale som samlingssted for sunndalinger til hverdags, og til ulike aktiviteter. Store deler av torget står ofte ubrukt og tomt.

Ved å dele opp plassen i mindre soner kan man få mer ut av den store plassen og gi rom for ulike typer opphold og opplevelser. Målet er å dele opp i soner som føles mer intime og trivelige til hverdags, samtidig som torget fortsatt skal fungere til de store, festlige anledningene.

Ved å sonedele torget er det også rom for å gi de ulike delene av torget en sterkere og tydeligere identitet, og dermed kunne fange mangfoldet i Sunndal og Sunndalsøra. Det nye Øratorget skal kunne føles både mer lekent og inviterende, og mer bearbeidet og høytidelig. Et verdig samlingspunkt for alle sunndalingene.

Gjøre torget mer tydelig og mer trivelig

Selve torget bør bli noe mindre enn i dag, men også tydeligere og mer opparbeidet. Ved å definere selve torgflaten tydeligere vil torget oppfattes mindre og triveligere, selv om byrommet er stort og åpent.

Selv om selve torgflaten blir mindre, vil torget samlet sett kunne romme mye aktivitet og mennesker. Torgflaten omrammes med en sone med møblering og beplantning, som gir aktivitet og oppholdssoner både til hverdag og fest. Her bør det også etableres en liten, fast scene, som kan brukes til små og halvstore arrangementer, og som senker terskelen for å arrangere små og store samlinger. Torget skal kunne være det naturlige stedet for arrangementer, bondens marked, konserter, 17. mai-samling o.l.

Lek og liv inn på torget

Torget bør være en attraksjon i seg selv, og kunne tiltrekke seg folk også til hverdags. Vi foreslår å etablere en lekeplass og park i den nordre delen av torget, som er gjør at både sunndalinger og forbikjørende stopper opp, leker, går en tur på biblioteket, kjøper noe godt i kafeen og bruker formiddagen eller ettermiddagen i sentrum.

En lekeplass og park på torget gir mulighet for lune soner, med skjermende vegetasjon, farge og natur inn på torget. Det grønne torget er viktig for å lage enda flere steder for både for unge og gamle, slik at man kan trives og møtes på tvers av alder.

Området er planlagt slik at man bevarer de fleste trærne i den nordre delen, og beholder og oppgraderer adkomsten til rådhuset. I tillegg bevares skateparken som en del av parken, som gir rom for et stort mangfold av aktivitet og mennesker.

ØRATORGET - PRINSIPPER FOR UTVIKLING

De viktigste prinsippene vi har lagt til grunn ved utformingen av det nye Øratorget.

Knytte torget til hovedpulsåra

Det er særlig viktig å koble torget bedre sammen med resten av sentrum. Dette er viktig både for å gjøre torget lettere tilgjengelig for folk som handler, jobber eller beveger seg gjennom sentrum ellers. Og fordi tiltak og ressurser man investerer i Øratorget bør i størst mulig grad kunne komme hele sentrum til gode.

Derfor er det det ekstra viktig å koble torget på det vi har definert som sentrumsstripa, ehovedpulsåra gjennom sentrum som bør styrkes for å øke attraktivitet, trivsel og tilgjengelighet for alle.

For å koble torget på hovedpulsåra er det viktig at aktiviteten på torget er synlig og tilgjengelig for alle som beveger seg langs gangveien. Målet er at man opplever å gå over torget når man beveger seg gjennom sentrum, og barrierer og kanter mellom gangveien og torget bør fjernes.

Synliggjøre torget fra Sunndalsveien

I dag er torget gjemt bak barrikader, gressvoller og trær for de som kjører gjennom sentrum. Og det gamle hotellet står alene igjen langs Sunndalsveien. Målet er at alle som kjører gjennom Sunndalsøra merker seg Øratorget, samtidig som veien ikke er forstyrrende for aktiviteten på torget. I tillegg ønsker vi at hotellet igjen skal kunne være en aktiv fasade mot torget, og bli en stolt identitetsbærer på torget.

Vi foreslår å la torget strekke seg "over" Sunndalsveien, med en overgangssone mellom torgflata og hotellet. Det skal merkes at man "kjører over torget", med lav fartsgrense, endring i dekke og kanskje heve Sunndalsveien med en "torg-farts-dump". Viktig å etablere krysning ved ny gangforbindelse.

I sonen mellom torgflata og Sunndalsveien er det rom for et område med trær, og mer permanent plassering av matboder, markedsboder, sykkelparkering, sittemøbler og lignende.

Rydde i parkeringssituasjonen rundt torget

Parkeringen rundt torget skal være tilgjengelig, men mindre dominerende. Det viktigste grepet er å fjerne mulighet til kjøring og parkering på selve torget. I tillegg bør bilparkeringen ryddes opp i og begrenses rundt torget, mens sykkelparkering styrkes:

- Fjerne deler av fylkeskommunens parkeringsplass til fordel for aktiv torgflate, men beholde parkeringen foran Europris. Parkeringsplassen får dermed inn- og utkjøring på samme sted. HC-parkering legges nærmest torgflate.
- Beholde parkeringen mellom rådhuset og kulturhuset. HC-parkering nærmest torget også her. Deler av plassen avsettes til sykkelparkering.
- Etablere overdekket sykkelparkering på plassen ved rådhuset, samt i sonen ut mot Sunndalsveien.

ØRATORGET - PRINSIPPER FOR UTVIKLING

De viktigste prinsippene vi har lagt til grunn ved utformingen av det nye Øratorget.

Nytt bygg på torghjørnet

Torget er svært stort i dag. Youngstorget i Oslo er mindre enn den åpne plassen mellom fylkesveiene og bebyggelsen. I tillegg er det få utadrettede funksjoner ut mot torget. Å bygge et nytt bygg i hjørnet på torget kan gi rom for flere aktører og mer aktivitet både ut mot torget og sentrumsstripa, i tillegg til at det bidrar til å avgrense det store uterommet og gjøre torget mindre utsatt for vær og vind. Og sist, men ikke minst, så gir et nybygg her mulighet for en etterlengtet sørvestvendt fasade, som kan gi plass til en ny uteservering på torget.

I vårt forslag har bygget en oppbrutt fasade mot torget som gir ekstra lune soner og mye sørvestvendt fasade.

Fordi det kan ta lang tid før det kommer et bygg her, kan man gjøre noen grep i mellomtiden som også skjermer torget; som for eksempel plante vegetasjon med mye grønt volum eller sette opp vindskjermer med sitte- og møteplasser.

Aktive fasader mot torget

Alle funksjoner rundt torget må bidra til å gi mer liv og aktivitet til dette byrommet. Det handler om innganger, åpne fasader der det synes hva som skjer på innsiden, oppholdssoner og møblering med sykkelparkering, aktiviteter og sitteplasser.

Det bør være et mål om flest mulige aktive innganger og fasader ut mot torget. Et viktig grep her er også å beholde og styrke de eksisterende inngangene til kulturhuset og biblioteket. Vi foreslår et nybygg som gir kobling mellom de to husene, og nye og mer åpne og aktive inngangssoner for begge bygg. I tillegg har fasaden på hotellet et stort potensiale, og nybygg i det nordre hjørnet.

Inn mot alle byggene rundt torget bør det være satt av plass til en møbleringssone med plass for inngangssoner, skilting, kafébord og lignende. Området bør ha et eget dekke som skiller seg fra selve torgflata, og gir en egen sone på torget.

Styrke Øratorgets identitet

Alle nye grep på torget bør bidra til å tydeliggjøre identiteten til Øratorget, som Sunndaløras hjerte og sentrale møteplass. Tiltak her kan være egne benker og møblering for torget, et flott steindekke med lokal stein i mønster, lekeapparater med inspirasjon fra natur og kultur i Sunndal, et vannarrangement med særpreg, lokal vegetasjon som setter tydelig preg på byrommet, og oppgradering og forskjønning av fasader og innganger rundt torget.

Tilgjengelig og sammenhengende torg

Det nye torget bør være en sammenhengende flate. Den bør ha ulike typer belegning eller overflater som skaper ulike soner, men det er viktig at man kan bevege seg fritt over hele torget, både til fots, i rullestol, med barnevogn og med sykkel. Da blir også inngangene rundt torget mer tilgjengelige.

Teknisk opprusting

Torget må være teknisk rustet for arrangementer slik at det er lett å ta initiativ og sette igang tiltak. En teknisk opprustning må passe på å ivareta:

- Tilstrekkelig med strømtilførsel, særlig i forbindelse med scene og arealer for boder eller marked, samt eventuell annen sceneteknikk som det er ønskelig å ha tilgjengelig på fast basis.
- Et system for julebelysning. Det kan være i ytterkanten av torgflata og i oppstammede trær ut mot Sunndalsvegen.
- Det tekniske må planlegges i sammenheng med et effektivt system for håndtering av overvann og evt plantevanning.

ØRATORGET - FORESLÅTT PLAN

Plan for torget, 1:1000

Foreslått plan for Øratorget

Med utgangspunkt i disse prinsippene har vi utarbeidet forslag til en plan for det nye torget. Planen er ikke ment som et endelig forslag, men en oppsummering av viktige grep og en illustrasjon av potensialet som ligger i Øratorget.

Øratorget har potensiale for å bli det samlingspunktet som kommunen og innbyggerne ønsker:

- Et sted for hverdagsopphold og fest; både spise matpakka og ta med familien på søndagsutflukt, og møtes til konsert eller 17. mai.
- Et torg som er nært og gjenkjenbart, samtidig som det kjennes urbant og litt storslagent.
- Et felles byrom som er synlig og tilgjengelig uten å være alt for åpent og udefinert.
- Et sted for alle, både ung og gammel, alene eller med mange.
- Et sted å være stolt av, og som gir stopp-effekt for de som kjører forbi.

ØRATORGET - PRINSIPPER FOR UTVIKLING

Illustrasjon av de foreslåtte grepene for det nye Øratorget.

ØRATORGET - INTENSJON

En samling av bilder og tanker om utforming av den nye torgflata.

En stor åpent torgflate som fortsatt kan romme de store arrangementene på Sunndalsøra.

Foto: Domingo Ferré- Jordi Surroca

Foto: Coexistence garden

Foto: Agraff arkitekter

Foto: Agraff arkitekter

La den store torgflata bli avgrenset av en sone med sittemøbler, vegetasjon og belysning, slik at torgflata kan holdes åpen samtidig som den føles mer intim.

Sonedeling av torget med ulike dekker, med varige materialer og god utførelse. Det bør legges vekt på materialer med lokal tilhørighet, og la seg inspirere av mønster og sætrekk fra Sunndal i utforminga.

Yagan square - Aspect studio

Noguchi garden, costa mesa

Vann som identitetsskapende element. Bør planlegges i sammenheng med overvannshåndtering og kan være et kontinuerlig identitetselement langs hele sentrums-stripen.

Foto: <https://gtl-landschaftsarchitektur.de>

Foto: The travel inspector

En overgangssone ut mot Sunndalsvegen med mer trær og permanent møblering, som fortsatt kan fungere som en aktiv del av torget under markedsdager eller store arrangementer.

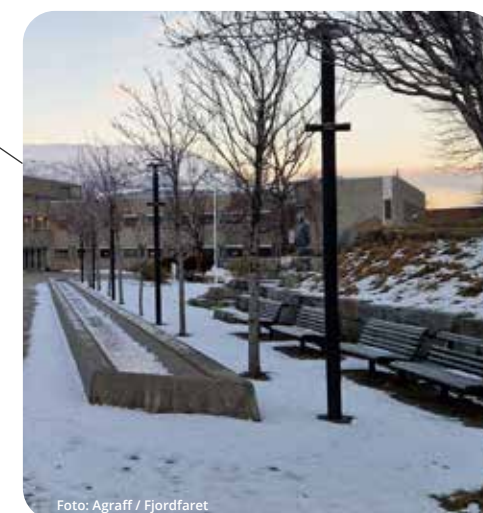

Foto: Agraff / Fjordfaret

I planleggingen av nytt torg bør man se på ulike måter å gjenbruke eksisterende materialer og elementer, enten på nytt torg eller andre steder i kommunen.

ØRATORGET - PRINSIPPER FOR UTVIKLING

Illustrasjon av de foreslåtte grepene for det nye Øratorget.

ØRATORGET - INTENSJON

En samling av bilder og tanker om utforming av den nye Rådhusparken.

En grønn oase for lek og opphold midt i byen.

Tilrettelagt for aktivitet for alle, med lekeplass for små og store, steder å møtes og sitte ned for gammel og ung, og den eksisterende skateparken for aktive folk.

En destinasjonslekeplass med en særegen Sunndals-identitet, som får folk til å stoppe opp når de kjører forbi. En plass som gleder, forbauser og inspirerer til å røre seg og oppleve nye ting.

Frodig og grønt og med stor biodiversitet som er basert på stedegne arter og planter som er typisk for Sunndal. En unik Sunndals-park som både viser frem og inspirerer til å ferdes i naturen.

ØRATORGET - PRINSIPPER FOR UTVIKLING

Illustrasjon av de foreslåtte grepene for det nye Øratorget.

ØRATORGET - NYE INNGANGER

En oppsummering av hva vi ser som de største utfordringene ved dagens situasjon.

De viktigste utfordringene vi ser ved dagens inngangssituasjoner er:

- Inngangene er gjemt og lite synlige fra torget. De annonseres ikke og gir heller ikke mye liv og aktivitet til torget utenfor.
- Det er vanskelig å se hva som skjer på innsiden, og det er lite kontakt mellom aktiviteten inne og ute. Når det er arrangementer er aktiviteten lite synlig ut på torget.
- Med to separate bygg er det vanskelig å få samdriftsfordeler for kommunen, både med tanke på bemanning, materiell og arealer. Det er også lite MERVERDI av hverandre.

I tillegg har det vært presentert muligheten for at det kan legges til nye funksjoner i et utvidet areal. I tillegg til arealer som utvider biblioteket med areal har det vært nevnt blant annet seremonirom, møterom og administrasjonsarealer.

I arbeidet med kulturhuset og biblioteket har vi sett at det er flere utfordringer med begge byggene, som man kunne tatt tak i. Det er relevant å se nærmere på dette når prosjektet skal tas videre, med programmering og planlegging.

ØRATORGET - NYE INNGANGER

I forbindelse med mulighetsstudiet for sentrumsutviklingen i Sunndalsøra har vi presentert tre ulike strategier for sammenbygging av de to funksjonene; en minimum, en medium og en maksimum. Kommunen gjorde et vedtak på at det var medium-versjonen vi skulle jobbe videre med. Dette er alternativene slik de ble presentert.

Sammenbygging minimum

- Ny inngang til bibliotek og en praktisk sammenbygging mellom de to husene
- Seperate innganger

Sammenbygging medium

- Ny felles foaje for Kulturhus og bibliotek, et vrimlestet/ storstue for Sunndalsøra
- Én hovedinngang, med passasje

Sammenbygging maksimum

- Ny felles foaje for Kulturhus og bibliotek
- I tillegg ombygging av fasade på Kulturhus
- Utendørs passasje igjennom?

ØRATORGET - NYE INNGANGER

Våre viktigste prinsipper for utformingen.

De styrende prinsippene vi har jobbet etter har vært:

- **Bevare to innganger**

Å bevare to innganger er viktig både for å aktivisere torget og for å styrke de to funksjonene. Jo flere aktive innganger det er på torget, jo bedre er det. Og de to institusjonene er svært velfungerende og populære i dag, og heller enn å la de drukne i hverandre, så bør de få mulighet til å styrke sin posisjon i sentrum og i sunndalingene sin bevissthet.

- **Sikre samdrift mellom biblioteket og kulturhuset**

Prosjektet skal legge til rette for bedre samdrift mellom de to funksjonene, slik at det skal være mulig å drifte mest mulig effektivt for kommunen. Det innebærer både å legge til rette for sambruk av lokaler og materiell, som stoler og foredragsutstyr. Men også enklere kommunikasjon og fellesarealer for de ansatte i de to byggene, og mulighet for enklere drift.

- **Økt synlighet og tilgjengelighet**

De nye inngangene skal åpne opp og gjøre de eksisterende byggene mer tilgjengelige. I dag er det vanskelig å se hva som skjer på innsiden, og målet er å oppgradere fasader og inngangspartier slik at dette kommer tydelig frem. Det skal også være lett å orientere seg, og man skal komme raskt og direkte frem dit man skal.

- **Mulighet for utvikling**

Dette prosjektet har ikke rammer for å løse alle utfordringer. I tillegg er det noe uklart hva som er ønskelig av tilleggsarealer. Det er derfor viktig at arealene som foreslås lagt til er fleksible slik at de kan fylles i henhold til det kommunen, kulturhuset og biblioteket ser at de trenger.

ØRATORGET - TILTAK

I tillegg til prinsippene for det nye Øratorget, vil vi trekke fram en del tiltak som kan iverksettes. Noen av disse er midlertidige, og noen mer permanente. Noen kan eller bør iverksettes umiddelbart, mens andre krever lenger tid.

Sette igang prosjektering av uterommet

Hva: Sette igang prosjektering av lekeplass og nytt torh. Lyse ut forprosjekt og anbudsgrunnlag om ny attraksjonslekeplass og frodig park og ny torgflate. Prosjektene kan gjennomføres som ett eller to separate prosjekter.

Kommunen må bestemme endelig program og intensjon for torget. Hele eller deler av beskrivelsen i dette mulighetsstudiet kan brukes som underlag for bestilling og premisser for utformingen.

Hvem: Iverksettes av kommunen.

Tidsperspektiv: Putlysning og prosjektering kan settes igang så snart man har avklart omfang av oppdragene.

Stenge av deler av parkeringsplass

Hva: Stenge den nordlige delen av parkeringsplassen langs Sunndalsvegen for parkering. Dette bør være en del av det utvidede torget, og gjøre det tydelige helt fra fylkesveien at her er torget viktigere enn bilene. Plassen er foreslått benyttet til fastere møblering, sykkelparkering og muligheter for markeds- og matboder.

Hvem: Kommunen må avklare dette med fylkeskommunen som grunneier. Europris bør holdes orientert om planer og utvikling. .

Tidsperspektiv: Dialogen med fylkeskommunen kan settes igang umiddelbart.

Fjerne steinmur inn til torget

Hva: Murene mellom parkeringsplassen og torget bør rives. Dette vil åpne opp for innsyn til torget og øke koblingen mellom gangveien og torget. Det bør samtidig markeres at det ikke er tillatt å kjøre bil inn her.

Hvem: Kommunen som grunneier.

Tidsperspektiv: Bør fjernes så snart som mulig for å åpne opp.

Flytte renovasjon vekk fra torget

Hva: Flytte all søppelhåndtering ut av torget og til Auragata. Avklar behov for størrelser, fraksjoner og adkomst med renovasjonsselskapet.

Hvem: Kommunen

Tidsperspektiv: Umiddelbart

ØRATORGET - TILTAK

I tillegg til prinsippene for det nye Øratorget, vil vi trekke fram en del tiltak som kan iverksettes. Noen av disse er midlertidige, og noen mer permanente. Noen kan eller bør iverksettes umiddelbart, mens andre krever lenger tid.

Nye innganger til bibliotek og kulturhus

Hva: Sette igang prosjektet med å etablere ny inngangssituasjon for bibliotek og kulturhus. Her må det avklares omfang på prosjektet, hvilket program som skal inn og evt teknisk stand på eksisterende strukturer. Dette er nærmere beskrevet i vedlegget for kulturhus.

Hvem: Iverksettes av kommunen.

Tidsperspektiv: Utlysning og prosjektering kan settes igang så snart man har avklart omfang av oppdraget.

Ruste opp fasaden til hotellet

Hva: Hotellet er et historisk bygg på Sunndalsøra, og er en viktig fasade ut mot torget. I dag er det mange som ikke er like stolte av hotellet som de kunne vært, og fasaden kunne fått et løft med utgangspunkt i fordums prakt med blomster og farger på dører og omramminger på bakkeplan. Det er lite attraktivitet i næringslokalene mot gata, som er sørvestvendte og har potensiale for mer aktivitet.

Hvem: Huseier har ansvar for oppgraderinger av fasaden, og kan legge til rette for utadretta virksomhet. Innbyggere må støtte opp om aktivitet og virksomhet man ønsker å beholde.

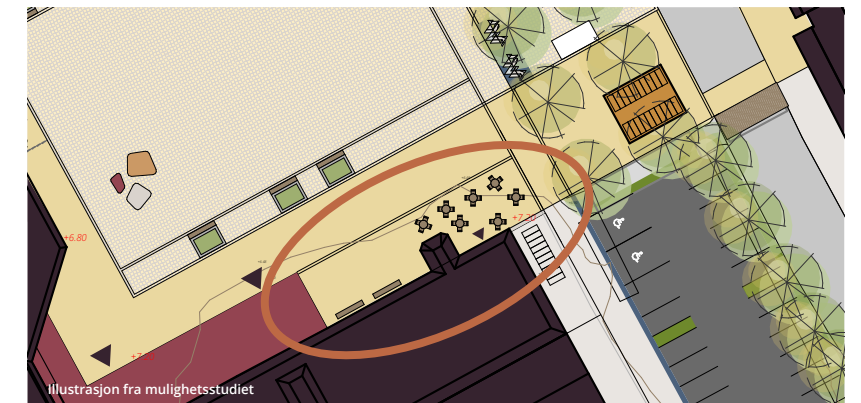
Tidsperspektiv: Kan iverksettes umiddelbart.

Få uteservering fra kafé mot torgflata

Hva: Det bør være et mål å få mest mulig aktivitet ut på torget. Det bør legges best mulig til rette for at hjørnelokalet kan åpne for en trivelig uteservering.

Hvem: Grunneier oppfordrer til bruk og legger til rette. Kommunen stiller med raske tillatelser og eventuell veiledning. Deretter må alle bruke fasilitetene.

Tidsperspektiv: Bør etableres til neste sommer.

Dialog med Fylkeskommunen

Hva: Gå i dialog med veieier av fylkesvei om heving av veibane forbi torget, endring av dekke, senking av fartsgrense og nye/endrede kryssinger av veien.

Her vil aktiviteter og tiltak som er satt igang på hotellet for å knytte dette nærmere opp mot torget og skape aktivitet kunne påvirke prosessen mot fylkeskommunen positivt.

Hvem: Kommunen initierer kontakten mot fylkeskommunen.

Tidsperspektiv: Dialogen kan startes umiddelbart, og vil kartlegge handlingsrommet for utviklingen av torget. men endelige planer vil måtte utarbeides i sammenheng med prosjekteringen av det nye Øratorget.

ØRATORGET - TILTAK

I tillegg til prinsippene for det nye Øratorget, vil vi trekke fram en del tiltak som kan iverksettes. Noen av disse er midlertidige, og noen mer permanente. Noen kan eller bør iverksettes umiddelbart, mens andre krever lenger tid.

Skape attraksjon på torget

Hva: Det bør stadig legges vekt på å skape så mye liv og aktivitet på torget som mulig. Arrangere julemarked, bondens marked og helgekonsserter i det nye torgområdet. Markedsfør det at det skjer noe på torget hele perioden mot nytt torg, kanskje et arrangement i måneden?

Hvem: Kommunen, næringsforeninga og en eventuell sentrumskoordinator kan ha ansvaret. Alle bør oppfordres til å komme med initiativ

Tidsperspektiv: Kontinuerlig.

Foto: Driva.no

Foto: Driva.no

Midlertidig: Teste nytorget

Hva: Sette opp midlertidig avgrensning rundt ny torgflate og midlertidig scene. Kanskje kan man bruke elementer fra den andre halvdel av torget, den nye parken, til å etablere omramming midlertidig. ALternativt kan man male opp ytterkantene av den nye torgflata på bakken for å få et forhold til størrelsen.

Hvem: Kommunen.

Tidsperspektiv: Midlertidig. Dersom kommunen ønsker å teste torget som er forelått i mulighetsstudiet kan det gjøres umiddelbart. Ellers må det skje i forbindelse med den videre prosjekteringsprosessen.

Finne en ny plassering for dagens kunst

Hva: I forslaget til nytt torg er det en annen geometri som er lagt grunn enn i dag, og det er derfor foreslått å flytte dagens kunstverk. Dette bør få en god og verdig plassering et annet sted på Sunndalsøra.

Hvem: Et utvalg som er satt sammen for å finne ny plassering.

Tidsperspektiv: Kan starte umiddelbart.

Foto: Aura avis

Midlertidig: Park på torget

Hva: For å skape umiddelbar endring kan man bruke grønt og vegetasjon på torget. Tiltaket kan være lite, med blomster- og plantekasser som kan gjenbrukes ellers i sentrum senere. Plantekassene kan også bidra til å vise prosessen eller planlagt møblering på torget underveis i prosjekteringen.

Dersom det vedtas en prosess for torget som tar lang tid, kan det etableres mer halvpermanente tiltak med terreng og blomstereng, og naturelementer for midlertidig lek som steiner og trestammer.

Hvem: Kommunen

Tidsperspektiv: Midlertidig. Plantekasser kan etableres umiddelbart, mens større tiltak må avventes til fremdrift på prosjektet er planlagt nærmere.

Foto: Vestre

Midlertidig: Grønt mens man venter

Hva: Sette ut trær med undervegetasjon eller annen midlertidig møblering der det er tegnet forslag til nytt bygg på torg.

Hvem: Kommunen

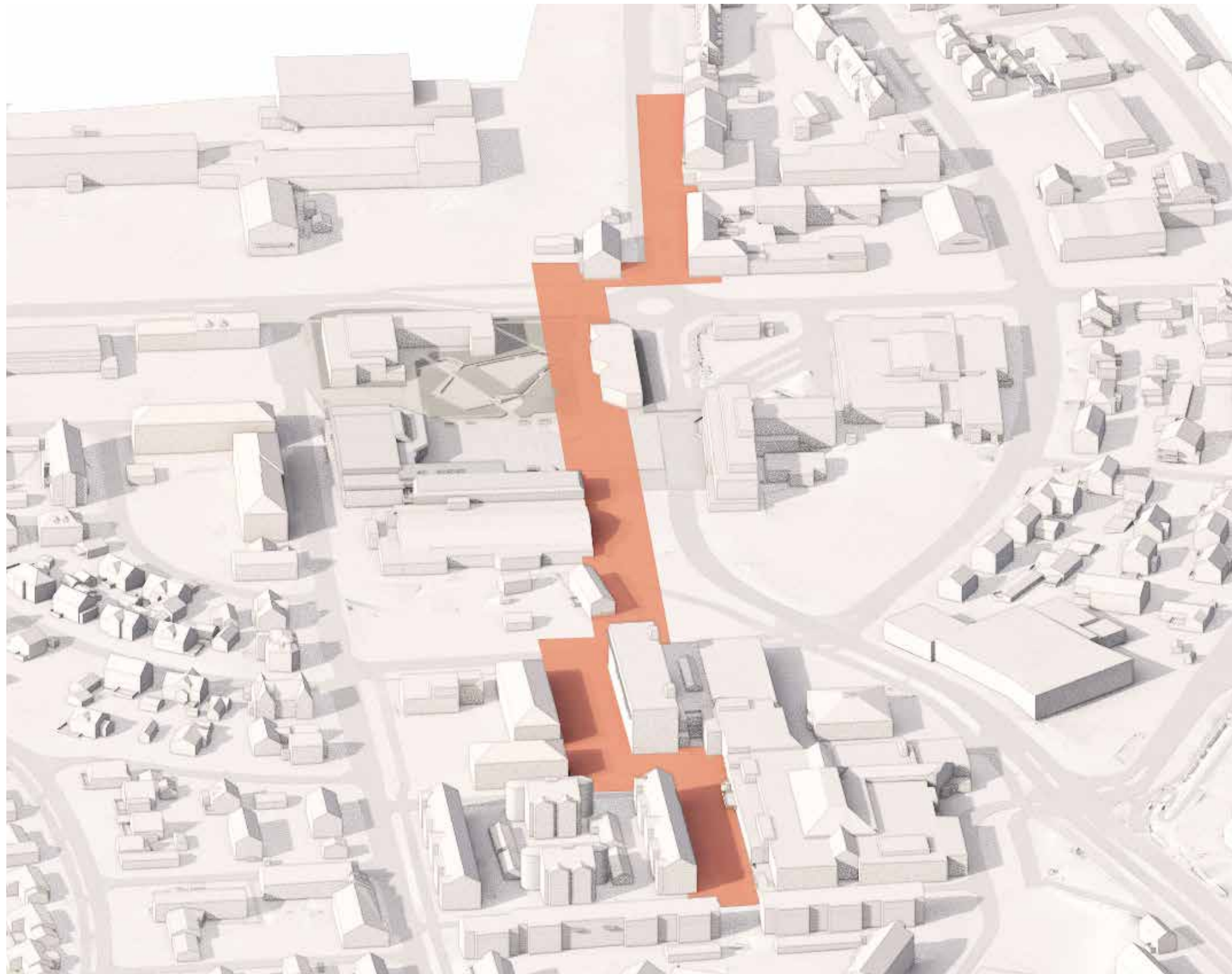
Tidsperspektiv: Midlertidig. Bør iverksettes når planene for torget og Rådhusparken er avklart.

HOVEDPULSÅRA

En stripe slynger seg gjennom sentrum og knytter seg på mange av de viktigste og mest populære områdene og attraksjonene i sentrum. Dette er Sunndalsøra sin hovedpulsåre. Denne hovedåra skal styrkes, med opplevelser i øyehøyde, aktive fasader, møteplasser og aktivitet. Målet er at det skal være best å gå i sentrum.

Her vil vi si noe om hvilke grep som kan bidra til at sentrumsaksen får et løft, slik at alle aktørene i sentrum kan bidra til å dra i samme retning og legge til rette for et vitalt og bæredyktig sentrumsstrøk.

SENTRUMSSTRIPA - PRINSIPPER FOR UTVIKLING

Sunndalsøras hovedpulsåre

Det er ingen tydelig gågate i Sunndalsøra, men vi ser likevel en tydelig hovedpulsåre som vi mener det er viktig å styrke. Alle deler av sentrum kan ikke være like viktige. Sunndalsøra er ikke stort nok til å ha mange levende sentrumsgater. Alt som skjer i sentrum må bidra til et mer levende område med mangfoldig byliv. Men noen byrom bør likevel være viktigere enn andre, slik at disse kan løftes frem og styrkes.

Det viktigste tiltaket er å være bevisst på og enige om at initiativ, tiltak og utvikling som skjer langs denne aksen skal kommunen og næringslivet støtte opp om og heie på. Og at aktivitet som skal etableres i sentrum bør legges slik at det kan knyttes på denne aksen, slik at flest mulig av de eksisterende virksomhetene i sentrum kan få glede av det.

Denne hovedpulsåren er valgt fordi den knytter seg på mange av de viktigste byrommene, funksjonene og attraksjonene i sentrum. Å bidra til at alle disse får et løft vil gangne alle som er glade i Sunndalsøra og sentrum.

Hovedpulsåra knytter sammen:

- Torget, med rådhuset, kulturhuset, biblioteket, busstasjonen og hotellet
- Kjøpesenteret Alti og, i forlengelsen av det, det gamle butikkssenteret. Disse har også tilknytning langs fasaden
- Den gamle Domusen med sine butikker
- Åkersgata og tomte ved ungdomssenteret
- Åkertun med "Åkertorget" som ligger midt imot
- Ungdomssenteret
- Gamlebanken
- Næringsvirksomheten langs Nordmørsvegen
- Bensinstasjonstomta

SENTRUMSTRIPA - TILTAK

For denne hovedpulsåra har vi samlet en del forslag til tiltak som kan bidra til å styrke sentrumsstrøket og som vi mener vil kunne gi gjensidig positive ringvirkninger for alle aktører i sentrum.

Synlig sentrumsgate

Hva: Hovedpulsåren kan gjerne markeres og tydeliggjøres med en egen identitet. Dette er særlig viktig mens området etableres som hovedåre for gående, men kan gjerne være en permanent "rød tråd". Sammenhengen kan markeres på mange måter, ut ifra hvor raskt det skal på plass og hvor permanent det skal være. Ulike måter å markere på kan være farge i dekket eller malte kjennetegn på asfalten, sammenhengende benker, et overvannssystem som løper langs gangbanen eller bare en felles farge som benyttes aktivt langsmed sentrums-slyngen. Det er lurt å velge noe som er enkelt å følge opp og lett å få øye på.

Hvem: En felles identitet bør etableres i et samarbeid mellom kommunen og næringslivet, og evt andre aktører. Det er særlig viktig at flest mulig relevante aktører i sentrum føler eierskap til signaturen, og ønsker å være med å bidra.

Tidsperspektiv: Kan startes igang umiddelbart og vil pågå kontinuerlig.

Benkeforslag

Hva: Langs sentrumsaksen bør det være tett med benker der man kan slå seg ned, se på livet og treffe kjente. Benker å sitte på er til glede for både unge og gamle, og alle midt i mellom.

Sunndal kommune har svært mange aktive frivillige lag og foreninger, og det hadde vært fint å la de synes og sette preg på sentrum. Kanskje kunne kommunen og næringsforeninga/sentrumsforeninga invitert til en benkedugnad der ulike lag og foreninger får mulighet til å stille med en særegen benk. En klatrebenk, en seniorbenk, en Barbara-benk, en fiskebenk og kanskje en sjakkbenk med tilhørende sjakkbrett. Benkene kan snekres, sveises, kjøpes eller males.

Med mange ulike bidragsytere til sentrum er det flere som får tilknytning og tilhørighet, og som kan se verdien av å bidra til å løfte sentrum.

Hvem: Initiert av kommunen og næringsforeninga, og gjennomført av mange ulike aktører.

Tidsperspektiv: Kan startes igang umiddelbart og pågår kontinuerlig.

SENTRUMSSTRIPA - TILTAK

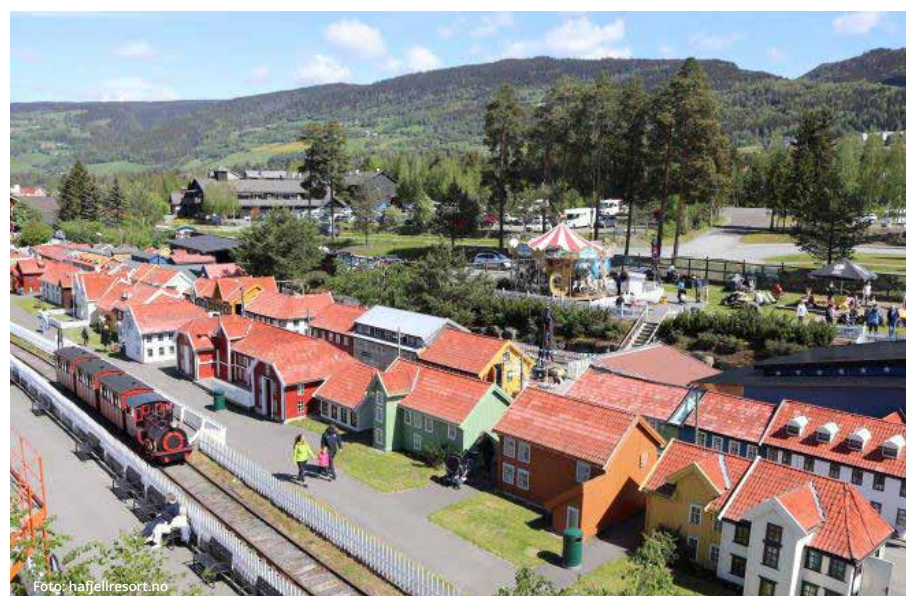
For denne hovedpulsåra har vi samlet en del forslag til tiltak som kan bidra til å styrke sentrumsstrøket og som vi mener vil kunne gi gjensidig positive ringvirkninger for alle aktører i sentrum.

Aktiverere Åkertorget - alternativ 1

Hva: I en trekant mellom Åkertun, Alti og Sunndalsvegen ligger "Åkertorget". Dette er en svært synlig og sentral tomt i sentrum, som bør aktiviseres. Det vil gjøre at flere velger å gå denne veien og tette igjen et "opplevelseshull" i sentrum, som gjør at avstanden fra kjøpesenteret og til torget vil virke mindre. Vi har sett på tre muligheter for å bebygge tomten:

Alternativ 1 - Historiske Øra - Miniøra

- Videreutvikle småhusprosjektet til VDG
- Løfte frem historisk bygningsarv på Øra
- Knytte opp mot Åkertun og løfte Åkertun opp som en viktig og levende del av sentrum
- De lange linjene - barna og historien

SENTRUMSSTRIPA - TILTAK

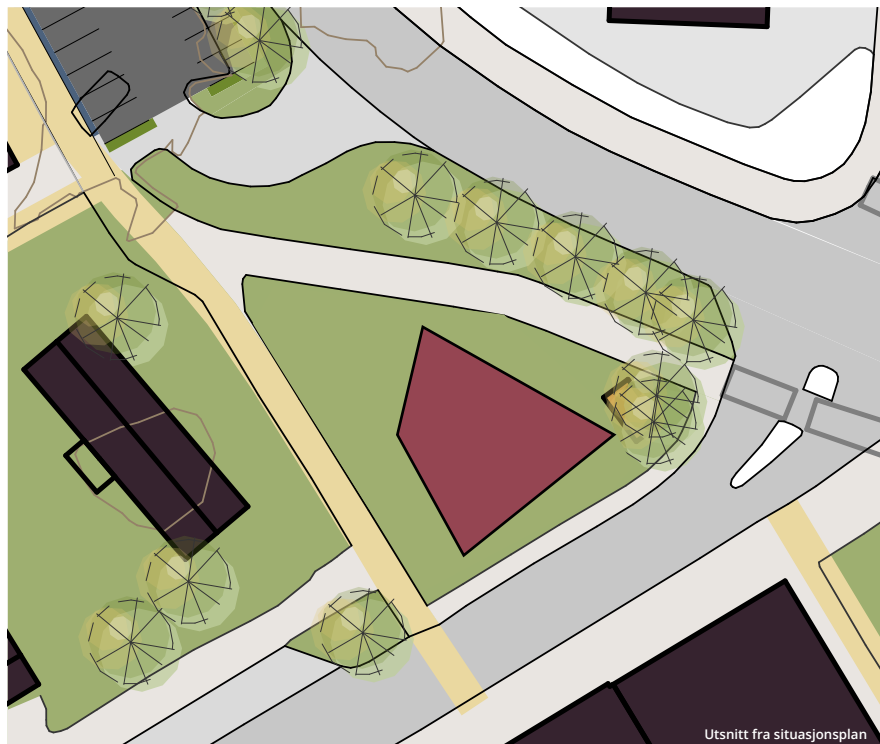
For denne hovedpulsåra har vi samlet en del forslag til tiltak som kan bidra til å styrke sentrumsstrøket og som vi mener vil kunne gi gjensidig positive ringvirkninger for alle aktører i sentrum.

Aktiverere Åkertorget - alternativ 2

Hva: I en trekant mellom Åkertun, Alti og Sunndalsvegen ligger "Åkertorget". Dette er en svært synlig og sentral tomt i sentrum, som bør aktiviseres. Det vil gjøre at flere velger å gå denne veien og tette igjen et "opplevelsesshull" i sentrum, som gjør at avstanden fra kjøpesenteret og til torget vil virke mindre. Vi har sett på tre muligheter for å bebygge tomten:

Alternativ 2 - Aktiv identitetsmarkør

- Markere det aktive klatremiljøet
- Aktivt bygg i sentrum
- Høyt punkt - aktiv identitetsmarkør
- Et fjell i byen
- Kan bidra med lys i mørketida

SENTRUMSTRIPA - TILTAK

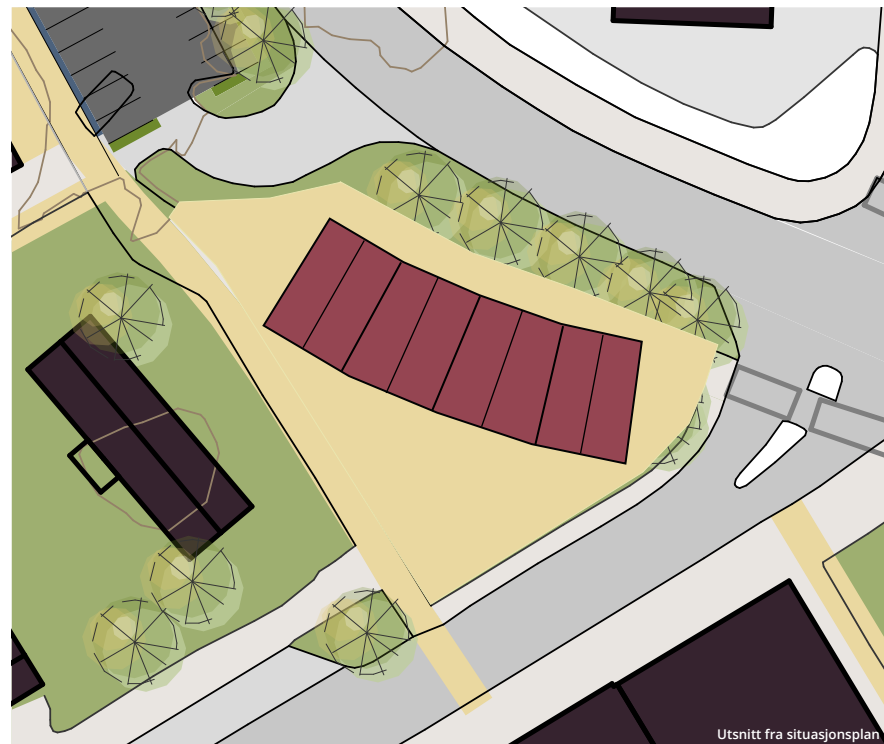
For denne hovedpulsåra har vi samlet en del forslag til tiltak som kan bidra til å styrke sentrumsstrøket og som vi mener vil kunne gi gjensidig positive ringvirkninger for alle aktører i sentrum.

Aktivisere Åkertorget - alternativ 3

Hva: I en trekant mellom Åkertun, Alti og Sunndalsvegen ligger "Åkertorget". Dette er en svært synlig og sentral tomt i sentrum, som bør aktiviseres. Det vil gjøre at flere velger å gå denne veien og tette igjen et "opplevelseshull" i sentrum, som gjør at avstanden fra kjøpesenteret og til torget vil virke mindre. Vi har sett på tre muligheter for å be bygge tomten:

Alternativ 3 - Byrom og gateliv

- Danne bymessig bebyggelse med aktive fasader
- Danne et urbant uterom mot Åkergården / sør
- Tosidig utbygging av Sunndalsvegen med aktive fasader kan gi Sunndalsøra byliv på gateplan
- Vil være med å bryte opp det to-delte sentrum

SENTRUMSSTRIPA - TILTAK

For denne hovedpulsåra har vi samlet en del forslag til tiltak som kan bidra til å styrke sentrumsstrøket og som vi mener vil kunne gi gjensidig positive ringvirkninger for alle aktører i sentrum.

Styrke Åkersgata som gågate / myldregate

Hva: I den søndre delen av Åkersgata er det allerede begynt på en gatestubb med utadrettede virksomheter, der mange synes det er trivelig å ferdes. Vi ønsker å styrke dette, og mener det også er et stort potensiale i å utvikle den nordlige delen av Åkersgata som myldregate

Hvem: Alle aktører, både kommunen, næringslivet, ungdoms-senteret og evt andre aktører.

Tidsperspektiv: Kan startes igang umiddelbart og vil pågå konti-nuerlig.

Åkersgata samarbeidsforum

Hva: For å få til et levende gatestrøk med levende uteområder er man helt avhengig av gode samarbeid. Vi anbefaler å eta-blere et samarbeidsforum eller arbeidsgruppe for Åkersgata, som kan jobbe med felles løsninger og tiltak.

Hvem: Alle aktører i området, både kommunen, næringslivet og evt andre aktører.

Tidsperspektiv: Kan startes igang umiddelbart og vil pågå konti-nuerlig.

Mindre plass til bil i Åkersgata

Hva: Åkersgata bør være enveiskjørt for å gi mer rom for for-tau, med gående, syklende, benker, sykkelparkering og utad-rettet virksomhet som uteservering, butikkstativer og skilt.

I tillegg bør parkeringen snus slik at den blir langsgående iste-denfor tverrgående på kjøreretningen. Dette vil også frigjøre en hel del plass for aktiviteter på hver side. I henhold til parke-ringsanalysen er det rom for å redusere parkeringsplassene i sentrum noe, og dette er et viktig sted å gi mer plass til annen aktivitet.

Både enveiskjøring og langsgående parkering er det enkelt å teste ut midlertidig, som prøveordninger. Det kan for eksem-pel være fint å jobbe mot for årstidssommer.

Hvem: Kommunen i samarbeid med næringsaktørene i områ-det.

Tidsperspektiv: Dialogen kan startes umiddelbart og midlertidi-ge testtiltak kan iverksettes raskt.

"Vrenge kjøpesenteret"

Hva: En helt ny utvikling i sentrum har gjort seg gjeldende de siste årene. I flere tiår har det blitt bygget kjøpesentre som «snur ryggen til sentrum». Her er det en stor endring på gang. Innsiden brettes ut. Inngangsdører og utstillingsvinduer flyttes tilbake til fasadene og gir et variert og spennende vegg-liv, som gjør det mye mer spennende å bevege seg i sentrum. Byrom-met utvides til å inneholde det som skjer inne i butikkene, serveringsstedene med mer.

Kjøpesenteret i Sundalsøra er fortsatt svært lukket mot resten av sentrum. Et mer åpent kjøpesenter mot Åkersgata vil gi både et nytt ansikt mot byen, men også flere innganger og større gjennomfart i senteret. Langs Åkersgata her Alti en unik mulighet til å etablere utendørs servering mot sørvest. Ved å gjøre noen grep for å redusere areal til bilbruk i gata vil det være god plass til utadrettet butikk- og serveringsvirksomhet.

I tillegg bør kjøpesenteret begrense vareleveringen til de 20 meterne lengst sør i Åkersgata, for å redusere trafikk med store biler i myldregata.

Hvem: Alti i samarbeid med kommunen. .

Tidsperspektiv: Arbeidet kan settes igang umiddelbart.

Foto: Google maps - streetview

SENTRUMSSTRIPA - TILTAK

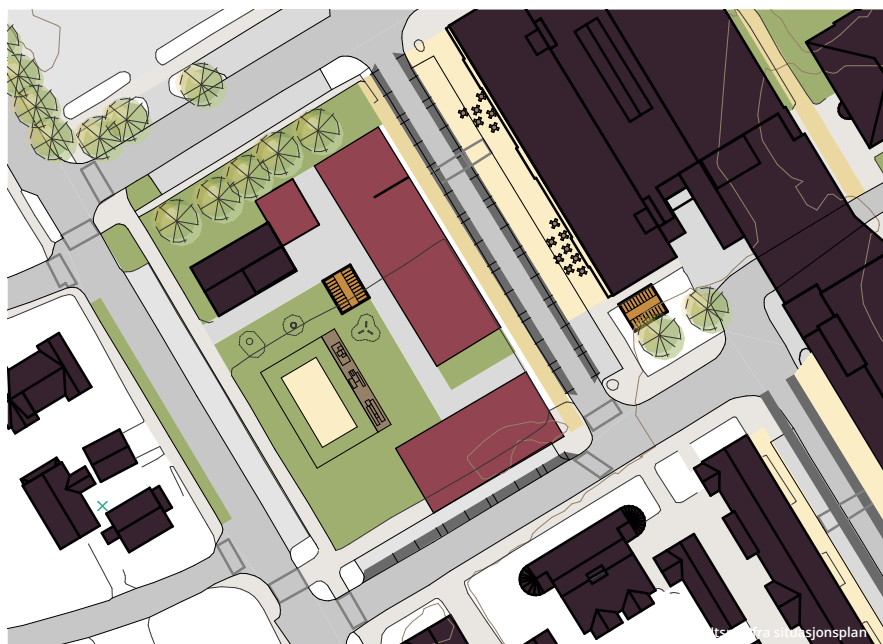
For denne hovedpulsåra har vi samlet en del forslag til tiltak som kan bidra til å styrke sentrumsstrøket og som vi mener vil kunne gi gjensidig positive ringvirkninger for alle aktører i sentrum.

Aktiverere "Skoletorget" - alternativ 1

Hva: Et annet område som har potensiale for aktivitet og funksjoner isentrum, er tomta som ligger ved ungdomssenteret, ved den gamle skolen. Dette er i dag en åpen gresslette som ikke brukes noe videre. Vi mener dette er en åpenbar mulighet for fortetting på deler av tomta, når det blir aktuelt, med næring ut mot Åkersgata og boliger eller omsorgsboliger over. Men hele tomta bør ikke fortettes, og det er rom for et aktivt byrom i sørenden av hovedpulsåren. Vi har sett på to muligheter for å aktivisere resten av tomta:

Alternativ 1 - Aktivitetspark

- Ungdommene ønsker et sted å møtes og å være aktive!
- Knytte til ungdomssenteret, og øke nedslagsfeltet og brukergruppa
- Aktivitet for de litt større i sentrum

SENTRUMSSTRIPA - TILTAK

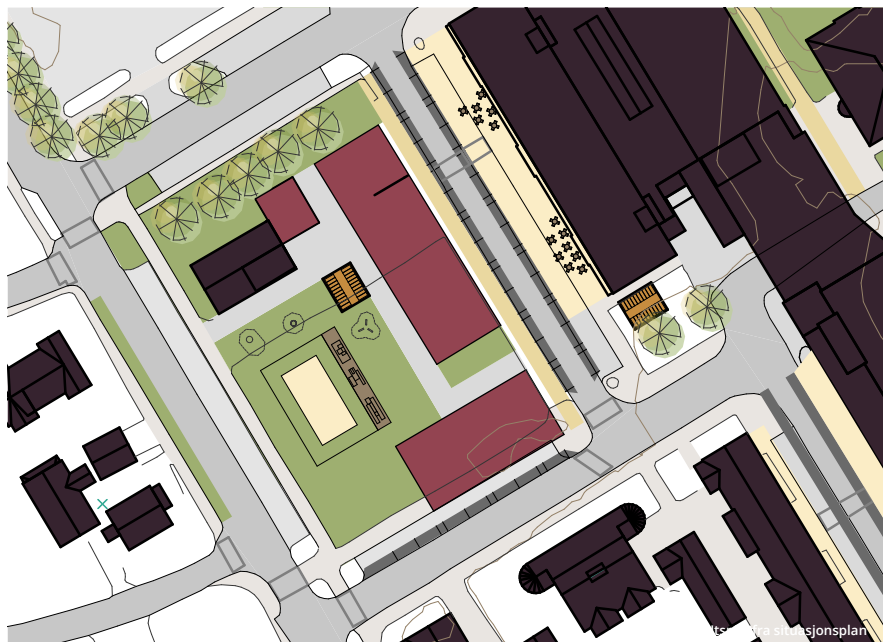
For denne hovedpulsåra har vi samlet en del forslag til tiltak som kan bidra til å styrke sentrumsstrøket og som vi mener vil kunne gi gjensidig positive ringvirkninger for alle aktører i sentrum.

Aktivisere "Skoletorget" - alternativ 2

Hva: Et annet område som har potensiale for aktivitet og funksjoner isentrum, er tomta som ligger ved ungdomssenteret, ved den gamle skolen. Dette er i dag en åpen gresslette som ikke brukes noe videre. Vi mener dette er en åpenbar mulighet for fortetting på deler av tomta, når det blir aktuelt, med næring ut mot Åkersgata og boliger eller omsorgsboliger over. Men hele tomta bør ikke fortettes, og det er rom for et aktivt byrom i sørenden av hovedpulsåren. Vi har sett på to muligheter for å aktivisere resten av tomta:

Alternativ 2 - Utebasseng

- På 50-tallet ble det bygget utebasseng med varmt vann fra den nye fabrikk
- Etablere nytt utebasseng i sentrum med varme fra fjernvarme-nettet
- Aktive Øra - en attraksjon i sentrum

SENTRUMSTRIPA - TILTAK

For denne hovedpulsåra har vi samlet en del forslag til tiltak som kan bidra til å styrke sentrumsstrøket og som vi mener vil kunne gi gjensidig positive ringvirkninger for alle aktører i sentrum.

Prosjekt ungdomshuset

Hva: Sunndal har et imponerende ungdomssenter som er mer aktivt og fullt av ungdommer enn de fleste kommuner drømmer om. Det bør være i alles interesse å bevare ungdomssenteret vitalt slik det er i dag, og derfor bør kommunen ta godt vare på og forvalte de ressursene som allerede er der. Det er tydelig at ungdommene selv er veldig glade i huset og senteret sitt, og at de ikke ønsker å flytte til et annet sted.

Vi anbefaler derfor at ungdomssenteret blir liggende i det gamle skolebygget. Huser har imidlertid behov for noen oppgraderinger. Her vil vi anbefale å ha en god dialog med ungdommene, for det er viktig å ikke bruke penger på å "fix what isn't broken". Men det er behov for et nytt inngangspart med heis, og bedre løsninger for UU. Dette bør sees i sammenheng med en håndtering av bygget øst for ungdomssenteret. Dette er et bygg med lite kvaliteter og lav utnyttelse, som hverken er utadrettet med aktive fasader, eller videre vakkert.

Det bør også opparbeides en midlertidig aktivitetspark på gressplenen, i påvente av mer permanente planer. Her ønsker ungdommene seg sandvolleyballbane, basketbane og benker.

Hvem: Kommunen, i samarbeid med ungdommene.

Tidsperspektiv: Planlegging av ny heis bør iverksettes umiddelbart. Midlertidige uteområder kan også iverksettes.

Drømmen om Domus

Hva: Alle fasader i sentrum er viktige for hvordan sentrum oppfattes. Og historiske bygg er viktig å ta godt vare på. Historiske bilder viser hvordan Domus-bygget tidligere hadde sin karakteristiske hvelvede form og overdekket areal med ute-servering utenfor. Når sentrumsaksen styrkes vil også denne fasaden bli viktigere igjen, og det kan være mer relevant å reetablere den storslåtte inngangen.

Hvem: Huseier. Kommunen kan fasilitere prosessen.

Tidsperspektiv: På lenger sikt, ved behov for rehabilitering.

Åkertun som sentrumstun

Hva: Åkertun ligger midt i sentrum og er svært tett knyttet opp mot identiteten og historien til Sunndalsøra. Tunet er godt bevart, og er i dag i privat eie.

Om det er åpning for det bør kommunen, næringslivet og alle i sentrum støtte opp om å etablere et utadrettet tilbud her. Et lite butikkutsalg, kafé, selskapslokale eller bare sesongbaserte hendelser, som jul på Åkertunet eller høstfest. Et godt eksempel er Kjerringa me' Straumen, som er et hus midt i Straumen der en privat aktør bor og driver kafé og bruktbutikk.

Hvem: Huseier. Kommunen kan fasilitere en prosess. Alle bør støtte opp om eventuelle tiltak.

Tidsperspektiv: På lenger sikt.

HELE SENTRUM

I tillegg til tiltakene over, som omhandler fokusområdet i oppdraget, har vi samlet noen forslag til tiltak som omhandler øvrige deler av sentrum.

HELE SENTRUM - TILTAK

Sentrumskoordinator og Sentrumsprosjekt

Hva: For å få til et levende og mangfoldig sentrum er kommunen og næringslivet helt avhengig av å samarbeide. De er gjensidig avhengig av hverandre, og alle parter har ansvar for at sentrum skal være attraktivt og levedyktig.

Vi foreslår å etablere en samarbeidsplattform mellom kommune og næringsliv, gjennom å etablere *Sentrumsprosjektet* og utpeke/ansette en *Sentrumskoordinator*.

Både innbyggere, kommune og næringsaktørene er opptatt av at det satses på utvikling av sentrum. Men det er mange planer og forskjellige behov, og de ulike aktørene har sjelden oversikt over totaliteten. Da kan man bli sittende på hver sin tue og synes at "noen andre" bør ta tak. Det mangler et forum til å samle initiativene, *finne riktig rekkefølge og en handlingsplan*. Derfor etableres Sentrumsprosjektet som et samtaleforum og en bred og samlende plattform for å vurdere forslag og lage rammer. Mulighetsstudien for Sunndal sentrum og vegen videre diskuteres i Sentrumsprosjektet som første store sak.

Sentrumsprosjektet kan være et råd bestående av representanter fra politikere, administrasjon, næringsliv og utvalgte deltakere fra lag og organisasjoner. Deltakelsen kan skifte over tid etter behov. Sentrumsprosjektet koordineres av en Sentrumskoordinator. Vi foreslår at kommunen tar initiativ til å finne en slik koordinator, i samråd med fylkeskommunen og næringslivet, og at finansiering skjer som et spleiselag.

Hvem: Kommunen tar initiativ.

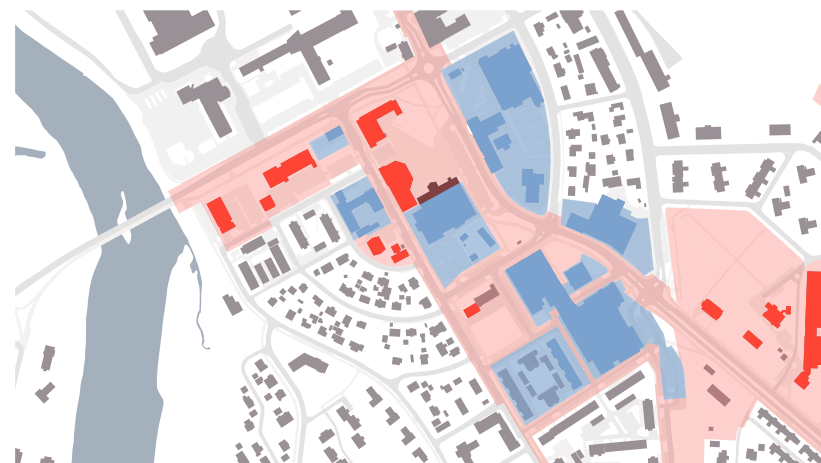
Tidsperspektiv: Begynne umiddelbart og deretter kontinuerlig.

Mikse funksjoner

I dag virker sentrum i Sunndal å være sonedelt, med offentlige og private funksjoner adskilt. I fremtiden bør kommunen søke å blande dette. Det er lettere å skape robuste byrom med aktivitet gjennom hele døgnet dersom aktørene er mer mangfoldige.

Hvem: Kommunen

Tidsperspektiv: Kontinuerlig

Følge opp parkeringsanalysen

Hva: I forbindelse med denne mulighetsstudien er det utarbeidet en parkeringsanalyse. Der følger en rekke anbefalinger til tiltak som kommunen bør iverksette. Dett bør følges opp umiddelbart. Blant viktige grep vil vi trekke fram å etablere et parkeringsforum i sentrum, utarbeide en parkerings- og skiltplan for sentrum, innføre tidsbegrenset parkering, etablere flere sykkelparkeringsplasser og stramme inn parkeringsnormen.

Hvem: Kommunen

Tidsperspektiv: Umiddelbart og kontinuerlig

Aktive fasader

Hva: Aktive fasader med innganger og åpne butikkfasader er livsviktig for en levende by. Dette er et ansvar som hviler på alle sentrumsaktørene, og der alle tjener på at det legges til rette for et bedre byliv. Her må alle jobbe kontinuerlig for å stadig få til mer opplevelser og aktivitet i øyehøyde på eksisterende bebyggelse. Kommunen må sørge for at all ny bebyggelse i sentrum spiller på lag, og hindre lukkede fasader og parkering på bakkeplan.

Hvem: Kommunen har et stort ansvar, alle sentrumsaktører må følge opp og bidra i sine virksomheter.

Tidsperspektiv: Kontinuerlig

Foto: Kaja Selnes

Foto: Eiendoms Konsulent AS

HELE SENTRUM - TILTAK

Historisk plankart

Ta utgangspunkt i historisk gatestruktur

Hva: Den historiske gatestrukturen er like stor bevaringsverdi som enkeltbygg. Sunndalsøra har en helt unik historie, med storslåtte planer for et lite sted. Dette er gode planer, som ser langt fremover. Alle fremtidige planer bør ta utgangspunkt i og eventuelt tilbakeføre mot det historiske plankartet fra 1910.

Hvem: Kommunen

Tidsperspektiv: I fremtidige reguleringsplaner.

Styrke eksisterende institusjoner

Hva: Sunndalsøra har noen svært velfungerende og populære institusjoner. Arbeid som gjøres i kommunen bør søke å bevare disse, og bruke ressurser på å bygge videre på dem der de er. Derfor har vi tydelig foreslått å beholde kulturhus, bibliotek og ungdomssenter der de ligger i dag, og heller se på bygningsmessige tilpasninger som gjør byggene bedre tilpasset og mer fleksible.

Hvem: Kommunen

Tidsperspektiv: Kontinuerlig

Utarbeide fargeveileder

Hva: Det er mange som trekker frem at Sunndalsøra fremstår grå og trist, og at de ønsker seg mer farge i byen.

Sunndalsøra er en del av den særegne og historiske byggeskikken som preger Norgeskysten. En byggeskikk som har rot i sterk stedstilpasning med hensyn til klima, landskap og tilgjengelig og egnet materialvalg. Dette er en sterk del av Sunndalsøras identitet og burde kartlegges for å kunne brukes videre i prosjektering av ikke bare sentrum, men resten av Sunndal Kommune.

I denne kartleggingen burde man ha en fargeregistrering av bebyggelsen med trykk på historiske og stedsspesifikke bygninger. Dette innebærer, men er ikke begrenset til, kirker, eldre boliger, museumsbygget, eldre naust og gårder. Denne fargeregistreringen legger grunnlaget for Sunndal-paletten som vil være de spesifikke fargeområdene som kjennetegner Sunndalsøra.

Materialene som brukes har historisk vært preget av holdbarhet, egnethet og tilgjengelighet. Også i materialer finner man farger som tilhører Sunndalsøra – spesielt der materialet er ubehandlet. Dette finner man i steinen brukt som grunnmur, takstein og ubehandlet treverk.

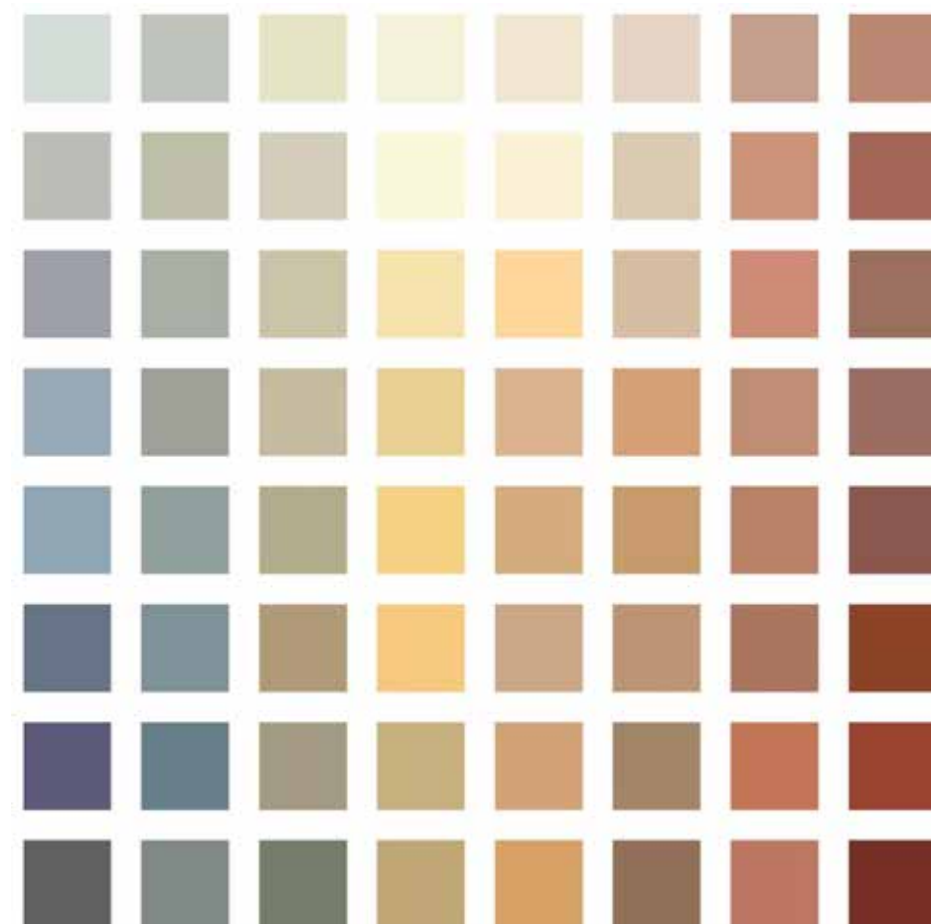
Det er mange som utarbeider fargepalletter for sin by eller kommune for tiden. Det er derfor mange gode råd å hente. Vi vil anbefale å ta kontakt med fylkeskommunen, samt med Kristiansund, Molde og Ålesund, som har etablert veiledere.

Hvem: Kommunen som initiativtaker, i samarbeid med Histo-riellag eller tilsvarende. Videre er det opp til alle å sette farge på byen!

Tidsperspektiv: Kan settes igang umiddelbart.

Eksempel på palett med historiske murfarger fra Kristiansund

Eksempel på palett gjenreisningsbyen i Molde

HELE SENTRUM - TILTAK

Lokal vegetasjon i sentrum

Hva: Dagens sentrumssituasjon er preget av harde tette overflater kortklipt gressplen. Med dagens rabatter, og opprydding i parkeringen, er det rikelig med plass for flere grønne «buffere» og lommer. Permeable overflater, som kan utformes som parker, grøntdrag eller åpne grøfteløsninger fungerer som fordrøyningsmagasin. Samtidig som det gir sentrum en grønnere atmosfære og økologiske fordeler.

Videre bør Sunndal kommune etterstrebe å bruke mest mulig lokale arter. Dette vil både være gunstig for den lokale biotopen, gjøre det enklere å holde beplantningen i live og ikke minst tilføre en lokal identitet til det grønne i byen. Vi ser en tydelig trend mot mer lokalt, biologisk mangfold. En unik Sunndals-natur som både viser frem og inspirerer til å ferdes i naturen. Kommunen har mange ressurser med kunnskap og kjennskap, som kommunen bør henvende seg til.

Fra arbeidet med nye Sunndal barnehage finner vi følgende om stedegne treslag:

Dersom det skal plantes nye trær må disse være hjemmehørende i Møre og Romsdal. Egnede trær i området er furu, alm, osp, gran, spisslønn, selje, gråor eller bjørk.

Dersom det skal plantes småtrær anbefales selje, andre Salix-arter, rogn (*S. aucuparia*), hegg, plomme, pære eller kirsebær. Fruktrær er et positivt bidrag til sentrum, siden det også innbyr til aktivitet og matauk. De nevnte artene, og spesielt Salix-arter, blomstrer rikt og relativt tidlig om våren.

Hvem: Kommunen, grunneiere og andre aktører i sentrum.

Tidsperspektiv: Bør ligge til grunn for all videre planlegging.

Rogn, foto: Store Norske leksikon

Einer, foto: rolv.no

Foto: Sunndal kommune sine nettsider

Bevare og fortsette gategrønt

Hva: Sunndalsøra har et grønt og fint sentrum, med mange fine trær. Dette bør bevares. I tillegg vil vi anbefale å supplere med lavere vegetasjon i ulike høyder. Dette vil bidra til å redusere effekten av de grå flatene, og gi større mangfold til sentrum. Både visuelt og med tanke på biodiversitet. Å gå fra kortklipt gress til blomstereng er også en måte å få variasjon og høyde på vegetasjonen.

Hvem: Kommunen

Tidsperspektiv: Kontinuerlig

Foto: Sowerby Sports Village

Mindre grå flater i sentrum!

Hva: Alle bør jobbe for at det skal være mindre grå flater i sentrum, både kommunen, grunneiere og eventuelle kjøtselgrupper. Plant blomster, revegeter grå flater og ikke tillat bakkeparkering.

Hvem: Kommunen og alle

Tidsperspektiv: Kontinuerlig

HELE SENTRUM - TILTAK

Grøntgrupper

Det oppmuntres til tilrettelegging for samskappingsgrupper som tar for seg forskjellige deler, alt etter interesse og behov. En handling- og skjøtselsplan utarbeides for hvert område og iverksettes med kommunale driftsmidler i bakhånd, og dugnadskrefter som ekstra bidrag. Kommunen bør ha en støttende rolle som tilrettelegger. Enkeltpersoner kan ta initiativ om å stille en mindre del, eller en større gjeng kan skape en gruppe for å plante nytt - alt etter interesse og kapasitet. Det å understøtte muligheten til å påvirke omgivelsene rundt seg har god effekt, både sosialt og økonomisk (eksempel: Manchester - City of trees, Berlin 1 m2 park)

Hvem: Kommunen som initiativtager, innbyggere, lag og foreninger bidrar med gjennomføring.

Tidsperspektiv: Kan settes i gang umiddelbart.

Mål: Å gi innbyggerne en mulighet til å være med å bidra til det grønne som plantes og skjøtes om.

Foto: Næringsom økologisk dyrking i Sunndal

Plan for benker og møblering i sentrum

Sunndal sentrum har i dag noe uteromsmøblering, men kan med fordel øke andelen benker og bord og tilrettelagte oppholdssoner utendørs. En møblering i uterommene i sentrum kan gi mulighet for å ta en pust i bakken hvis man er dårlig til beins, vente på at fotballtreningen skal starte eller ta en kaffe i sola mens barna leker. Ved å plassere uteromsmøbler langs passiare linje og i passiare soner tilrettelegger man for at sosiale aktiviteter og interaksjoner kan oppstå.

En benk er en invitasjon til å sette seg ned. En benk er en møteplass. Det bør legges en langsiktig plan for plassering av sitteplasser i sentrum. Om man velger et fint design som står seg over tid kan en begynne å kjøpe inn benker før sentrumsplanen er klar. Da kan man teste ut gode plasseringer i påvente av den endelige løsningen.

Hvem: Kommunen ved helsekoordinator og arealplanlegger og i samarbeid med f.eks. eldreråd og ungdomsråd.

Tidsperspektiv: Kontinuerlig

Kiperviktorget, Alesund, foto: bypatrioten.com

Øyrane torg, foto: Arkitektgruppen Cubus

Elsa Laula Renbergs plass, Trondheim, foto: Trondheim 2030

Hyttekontor

Hva: Med så mange hytteturister, som tilbringer stadig mer tid på hytter med stadig bedre fasiliteter, bør Sunndalsøra også legge til rette for lokaler til hyttekontor i sentrum. Det å kunne ha tilgang på kontorfasiliteter med internett, printer, kaffeautomat og kanskje noen kollegaer, gjør det enklere og mer bekvemt å kunne benytte hyttekontoret over flere og lengre perioder. Og tilgjengelig hyttekontor i sentrum knytter hytteturistene tettere på Sunndal sentrum. Her er det særlig viktig å utarbeide gode systemer for å leie, booke seg inn og finne ledige plasser.

Hvem: Kommunen og næringslivet, gjerne i samarbeid.

Bruke overskuddsvarme

Hva: Med så mye industri tett på sentrum, bør det undersøkes om det er overskuddsvarme tilgjengelig og hvordan denne kan brukes til det beste for fellesskapet. Kan det legges varme i fortau for å sikre frostfrie gangbaner i vinterhalvåret? Skal Sunndalsøra få eksotisk palmehave? Eller kan man etablere et utendørsbasseng?

Hvem: Kommunen og næringslivet, gjerne i samarbeid.

HELE SENTRUM - FORESLÅTT PLAN

Vi har samlet små og store tanker i et forslag til en helhetlig plan for sentrumutviklingen.

Plan for sentrum

HELE SENTRUM - FORESLÅTT PLAN

Videre har vi sett på muligheten for videre utvikling av sentrum, der man bygger videre på gatestrukturen og fortetter med bebyggelse i ulike størrelser, som kan bidra til et enda triveligere sentrum.

Plan for sentrum

